

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
ANALIZA POSLOVNEGA IN FINANČNEGA IZIDA

Ljubljana, junij 2005

KATARINA LAVRIČ

IZJAVA

Študentka Katarina Lavrič izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Slavke Kavčič in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 1.6.2005

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. RAZVRŠČANJE POSLOVNEGA IZIDA	2
2.1. POSLOVNI IZID NA RAVNI PODJETJA KOT CELOTE	2
2.1.1. Temeljne vrste poslovnih izidov	2
2.1.2. Druge vrste poslovnih izidov	4
2.2. POSLOVNI IZID NA DRUGIH RAVNEH POSLOVANJA	5
2.2.1. Poslovni izid mest odgovornosti	5
2.2.2. Poslovni izid po posameznih proizvodih, skupinah proizvodov in ravneh aktivnosti	6
3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA	8
3.1. ANALIZA REALNOSTI POSLOVNEGA IZIDA	9
3.2. ANALIZA SKLADNOSTI URESNIČENEGA POSLOVNEGA IZIDA GLEDE NA CILJNI POSLOVNI IZID ALI GLEDE NA RAZMERE PRI POSLOVANJU	11
3.2.1. Opredelitev sodila doseženega	11
3.2.2. Načini analiziranja poslovnega izida	13
3.2.2.1. Analiza poslovnega izida z odmiki	13
3.2.2.2. Analiza poslovnega izida z relativnimi števili	15
4. RAZVRŠČANJE FINANČNEGA IZIDA	15
5. ANALIZA POSLOVNEGA IN FINANČNEGA IZIDA JAVNEGA PODJETJA ZA DISTRIBUCIJO ELEKTRIČNE ENERGIJE ELEKTRO LJUBLJANA, D. D.	17
5.1. ZNAČILNOSTI JAVNEGA PODJETJA NA SPLOŠNO	18
5.2. PREDSTAVITEV PODJETJA ELEKTRO LJUBLJANA, D. D.	21
5.2.1. Splošno o podjetju	21
5.2.2. Uprava in kapital podjetja	22
5.2.3. Računovodski izkazi	23
5.3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA	24
5.3.1. Analiza prihodkov	30
5.3.2. Analiza odhodkov	32
5.4. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA S KAZALNIKI	34
5.4.1. Kazalniki gospodarnosti	35
5.4.2. Kazalniki dobičkonosnosti	38
5.5. ANALIZA FINANČNEGA IZIDA	40
5.5.1. Analiza posameznih podbilanc izkaza finančnega izida	40
5.6. ANALIZA FINANČNEGA IZIDA S KAZALNIKI	43

6. SKLEP	46
-----------------	-----------

LITERATURA	47
-------------------	-----------

VIRI	49
-------------	-----------

PRILOGE

1. UVOD

Podjetje je organizacija, ki se ukvarja s pridobitno dejavnostjo, pri tem pa je zanjo pomemben dobiček oziroma ustrezen poslovni izid. Deluje v pogojih tveganja in ob množici konkurentov na trgu. Zaradi želje po obstanku na trgu in doseganju dobička je zelo pomembno, kako načrtujemo in spremljamo poslovanje podjetja.

V podjetju zato za čim uspešnejše poslovanje spremljajo, vrednotijo in merijo posamezne ekonomske kategorije. Zato najprej načrtujejo njegovo delovanje in nato spremljajo uresničevanje načrtov. V praksi se pogosto dogaja, da se načrti ne uresničujejo, zato morajo v podjetju sprejemati različne odločitve, ki zagotavljajo približevanje rezultatov načrtovanim.

Pri tem je najpomembnejše spremljanje poslovnega in finančnega izida. V ta namen Slovenski računovodski standardi vsebujejo poseben standard, to je standard 19 – Vrste poslovnega in finančnega izida. V diplomski nalogi tako predstavljam razvrščanje poslovnega in finančnega izida na način, ki je v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Cilj diplomske naloge je sistematično prikazati vsebino in sestavne dele analize poslovnega in finančnega izida tako teoretično kot tudi v praksi. V ta namen sem analizirala poslovanje javnega podjetja za distribucijo električne energije Elektro Ljubljana, d. d., v letih 2002 in 2003.

V svoji diplomski nalogi sem se najprej osredotočila na razvrščanje poslovnega izida na dveh ravneh, in sicer na ravni podjetja kot celote ter na drugih ravneh poslovanja podjetja. Ker poslovni izid sam zase ne pove dovolj o uspešnosti poslovanja podjetja, sem se v nadaljevanju diplomske naloge posvetila še njegovi analizi. Po opredelitvi značilnosti poslovnega izida sem na kratko predstavila še razvrščanje finančnega izida podjetja.

V drugi polovici diplomske naloge predstavljam in analiziram še poslovni in finančni izid v podjetju Elektro Ljubljana, d. d., v letih 2002 in 2003. Ker analiza poslovnega in finančnega izida ni edina, s katero lahko presojamo ustreznost poslovanja podjetja, sem analizirala poslovni in finančni izid podjetja tudi s pomočjo računovodskih kazalnikov.

Podatke za analizo poslovnega in finančnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., sem zajemala iz njegovih računovodskih izkazov, torej iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza finančnega izida in letnega poročila za leto 2003. Analiza je temeljila na primerjavi dveh obdobj, kljub temu pa sem zanemarila vpliv inflacije.

2. RAZVRŠČANJE POSLOVNEGA IZIDA

Slovenski računovodski standardi izhajajo iz temeljne zamisli, da bi bili računovodski izkazi verodostojen prikaz poslovanja podjetja v obračunskem obdobju ter stanja sredstev in njihovih virov ob koncu obračunskega obdobja. Njihov glavni namen je zagotoviti realnost tistih ekonomskih kategorij, ki zanimajo zunanje uporabnike računovodskih informacij. Takšna ekonomska kategorija je tudi poslovni izid (Kavčič, 1995, str. 54). Zunanji uporabniki računovodskih informacij so predvsem: lastniki kapitala, zaposleni, država, kupci, dobavitelji, kreditodajalci in javnost.

Poslovni izid je lahko pozitiven ali negativen. Pozitiven poslovni izid je dobiček, ki je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki obračunskega obdobja, prihodki pa so pri tem večji od odhodkov. Negativen poslovni izid je izguba, ki se pojavi takrat, ko so vsi odhodki večji od celotnega prihodka (Turk, 2000, str. 194).

V Slovenskih računovodskih standardih je poseben standard, ki opredeljuje poslovni in finančni izid, to je standard 19. V njem je opredeljeno razvrščanje poslovnega izida na temeljne in druge poslovne izide.

Temeljne vrste poslovnih izidov so (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 140):

- poslovni izid iz prodaje,
- poslovni izid iz celotnega poslovanja,
- poslovni izid iz rednega delovanja,
- celotni poslovni izid,
- celotni poslovni izid po odbitku poravnave izgube iz prejšnjih let,
- celotni poslovni izid po odbitku prevrednotovalnega popravka poslovnega izida in
- čisti poslovni izid.

Druge vrste poslovnih izidov pa so (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 140):

- prispevek za kritje,
- kosmati poslovni izid iz celotnega poslovanja,
- celotni poslovni izid skupaj s finančnimi odhodki,
- celotni poslovni izid skupaj z deleži zaposlencev v njem in
- dohodek.

2.1. POSLOVNI IZID NA RAVNI PODJETJA KOT CELOTE

2.1.1. Temeljne vrste poslovnih izidov

Temeljne vrste poslovnih izidov so pomembne tako za zunanje kakor tudi za notranje uporabnike računovodskih informacij (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 140). Te

informacije pogosto nimajo vnaprej opredeljenih uporabnikov in so tako v nekem smislu standardizirane. Zanje se zahteva, da so pripravljene za zadovoljitev čim večjega števila možnih uporabnikov (Turk et al., 1999, str. 674).

Poslovni izid iz prodaje predstavlja razliko med prihodki od prodaje in odhodki za prodajo (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141). S tem ko podjetje dokonča proizvode, ni nujno, da jih bo tudi prodalo, zlasti pa ni mogoče predvideti cene proizvodov na trgu. Zaradi tega je smiselno ugotavljanje poslovnega izida po zaračunani prodaji. Pri tem velja predpostavka, da je poslovni izid dosežen v trenutku prodaje. Ni rečeno, da se bodo terjatve do kupcev spremenile v denar, s tem pa prihodki in poslovni izid niso v celoti doseženi. V takih primerih je zato smiselno ugotavljati poslovni izid po plačani prodaji. Podjetje svoj poslovni izid doseže tedaj, ko za prodane proizvode prejme plačilo (Turk, 2000, str. 175).

Poslovni izid iz celotnega poslovanja je razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. Od poslovnega izida iz prodaje se razlikuje za druge poslovne prihodke, ki so povezani s poslovnimi učinki (subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije), in poslovne odhodke, med katerimi so tudi prevrednotovalni poslovni prihodki in prevrednotovalni poslovni odhodki (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Poslovni izid iz rednega delovanja predstavlja razliko med seštevkom poslovnih prihodkov in finančnih prihodkov ter seštevkom poslovnih odhodkov in finančnih odhodkov (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141). Torej je poslovni izid iz rednega delovanja razlika med rednimi prihodki in rednimi odhodki.

Celotni poslovni izid predstavlja razliko med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov, med katerimi ni zneskov za poravnavo izgube iz prejšnjih let (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Celotni poslovni izid po odbitku poravnave izgube iz prejšnjih let je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov z vključenimi zneski za poravnavo izgube iz prejšnjih let. Med temi zneski ni prevrednotovalnega popravka poslovnega izida in obračunanega davka iz dobička. S tem poslovnim izidom je dejansko mogoče razpolagati (Turk, 2000, str. 34).

Celotni poslovni izid po odbitku prevrednotovalnega popravka poslovnega izida predstavlja razliko med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov z vštetim prevrednotovalnim popravkom poslovnega izida. S tem poslovnim izidom razpolagamo, kadar ostane zagotovljena nespremenjena kupna moč kapitala (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Čisti poslovni izid predstavlja razliko med celotnim poslovnim izidom in obračunanim davkom iz dobička (ali davkom od dohodkov pravnih oseb, kot se imenuje od 1. januarja 2005) kot deležem države v njem. S tem poslovnim izidom razpolagamo po odbitku davka (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

2.1.2. Druge vrste poslovnih izidov

Druge vrste poslovnih izidov so pomembne za notranje uporabnike računovodskih informacij, zato jih podrobneje opredeljujejo v samem podjetju (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 140).

Prispevek za kritje predstavlja razširjeni poslovni izid iz prodaje. Je razlika med prihodki od prodaje in spremenljivimi stroški prodanih količin. Z njim je treba pokriti še stalne stroške v prodanih količinah. Ko ga dopolnimo z drugimi poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki, dobimo poslovni izid iz celotnega poslovanja (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Kosmati poslovni izid iz celotnega poslovanja je razlika med poslovnimi prihodki ter proizvodnimi stroški prodanih proizvodov in storitev skupaj z nabavno vrednostjo trgovskega blaga. Med poslovnimi odhodki je zajet tudi ustrezen del prevrednotovalnih odhodkov. Z njim je treba pokriti še:

- posredne stroške nakupovanja, če niso zajeti v proizvodne stroške,
- posredne stroške prodajanja in
- posredne stroške skupnih služb.

Neposredni stroški prodajanja so pri tem odšteti od poslovnih prihodkov, šele razlika pa predstavlja poslovni izid iz celotnega poslovanja (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Celotni poslovni izid skupaj s finančnimi odhodki predstavlja razširjeni celotni poslovni izid. Je razlika med seštevkom vseh prihodkov ter seštevkom poslovnih in izrednih odhodkov. Z njim je treba pokriti še finančne odhodke, da dobimo poslovni izid (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 141).

Celotni poslovni izid skupaj z deleži zaposlencev v njem predstavlja prehodni celotni poslovni izid. Je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov, med katerimi ni deležev zaposlencev v dobičku. To je poslovni izid, iz katerega zaposlenci lahko dobijo deleže iz naslova dela (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 142).

Dohodek predstavlja novoustvarjeno vrednost ter je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov, razen plač in povračil, ki pripadajo zaposlencem v poslovnih odhodkih. V poslovne odhodke ne sodijo obresti in druga nadomestila, ki pripadajo

posojilodajalcem in kreditorjem v finančnih odhodkih, ter davki, ki pripadajo državi. Ta poslovni izid se deli (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 142):

- zaposlencem s plačami in povračili,
- posojilodajalcem z obrestmi in drugimi nadomestili,
- lastnikom z dividendami in drugimi vrstami nadomestil,
- podjetju z oblikovanjem rezerv in zadržanim čistim dobičkom ter
- državi z davki.

2.2. POSLOVNI IZID NA DRUGIH RAVNEH POSLOVANJA

Zlasti večja podjetja v praksi ne delujejo kot enovit sistem, temveč so razdeljena na manjše enote (Kavčič, 1995, str. 56). Glavni namen oblikovanja manjših enot je predvsem ugotoviti uspešnost posamezne dejavnosti, skupine proizvodov, posameznega območja itd. S tem dobimo podlago za odločanje o opuščanju posameznih proizvodov, dejavnosti, obratov itd. (Turk, Kavčič, Koželj, 2001, str. 422). Zaradi tega podjetje zanima tudi poslovni izid po:

- mestih odgovornosti oziroma
- posameznih proizvodih, skupinah proizvodov in ravneh aktivnosti.

2.2.1. Poslovni izid mest odgovornosti

Mesto odgovornosti je organizacijska enota, ki ima določenega nosilca odgovornosti za učinkovito in uspešno delovanje njega samega in vseh njemu podrejenih (Turk, 2000, str. 262). Zanje je značilno, da so definirane v organizacijskem aktu podjetja.

Razlikujemo štiri vrste mest odgovornosti, to so:

- mesto odgovornosti za stroške,
- mesto odgovornosti za prihodke,
- mesto odgovornosti za dobiček in
- mesto odgovornosti za naložbe.

Mesto odgovornosti za stroške oziroma stroškovno mesto odgovornosti je opredeljeno kot mesto, na katerem poslovodja odloča in je odgovoren po svojih pooblastilih samo v zvezi z načrtovanimi stroški (Turk, 2000, str. 262). Sodilo uspešnosti stroškovnega mesta odgovornosti so stroški.

Mesto odgovornosti za prihodke oziroma prihodkovno mesto odgovornosti je opredeljeno kot mesto, na katerem poslovodja odloča in je odgovoren po svojih pooblastilih samo v zvezi s prihodki (Turk, 2000, str. 262). Sodilo uspešnosti prihodkovnega mesta odgovornosti je posebej opredeljen prispevek za kritje. Tega ugotovimo kot razliko med uresničeni obvladljivimi prihodki in standardnimi stroški za te prihodke (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 177).

Mesto odgovornosti za dobiček oziroma dobičkovno mesto odgovornosti je opredeljeno kot mesto, na katerem poslovodja odloča in je odgovoren po svojih pooblastilih v zvezi z odhodki in prihodki oziroma v zvezi z dobičkom (Turk, 2000, str. 262). Dosežke dobičkovnega mesta odgovornosti presojamo z obvladljivim dobičkom, ki ga je mogoče nadzirati (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 178).

Mesto odgovornosti za naložbe oziroma naložbeno mesto odgovornosti oziroma investicijsko mesto odgovornosti je opredeljeno kot mesto, na katerem poslovodja odloča in je odgovoren po svojih pooblastilih v zvezi s stroški in prihodki oziroma v zvezi z dobičkom ter v zvezi z donosnostjo naložb (Turk, 2000, str. 262). Sodilo uspešnosti mesta odgovornosti za naložbe je preostali oziroma rezidualni dobiček. Tega dobimo tako, da obvladljivi dobiček zmanjšamo za stroške kapitala (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 178).

Vse bolj se uveljavlja metoda kalkulacije na podlagi aktivnosti (Kavčič, 1995, str. 57). Temeljna zamisel te metode je, da stroškov ne povzročajo proizvodi oziroma storitve, temveč aktivnosti v podjetju. Zato je treba pred nastajanjem proizvodov oziroma storitev ugotoviti potrebne aktivnosti in z njimi povezane stroške (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 94). Aktivnosti lahko ugotavljamo na štirih ravneh v podjetju (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 100):

- aktivnosti na ravni končnega proizvoda,
- aktivnosti na ravni serije,
- aktivnosti na ravni proizvodnje in
- aktivnosti na ravni podjetja.

Po tej razvrstitvi se je uveljavila tudi analiza dobičkonosnosti, ki temelji na aktivnostih. Bistvo analize je, da s pomočjo stroškov na posameznih ravneh ugotavlja dobičkonosnost posamezne ravni (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 1998, str. 105). Tako je (Kavčič, 1995, str. 57):

- **poslovni izid na ravni končnega proizvoda** razlika med prodajno ceno končnega proizvoda in stroški aktivnosti; upoštevamo stroške aktivnosti, ki so neposredno povezani s posamezno vrsto proizvodov;
- **poslovni izid na ravni serije** razlika med prodajno ceno in stroški na ravni proizvoda, povečan za stroške na ravni serije, ki odpadejo na enoto učinka;
- **poslovni izid na ravni podjetja** razlika med prodajno in lastno ceno.

2.2.2. Poslovni izid po posameznih proizvodih, skupinah proizvodov in ravneh aktivnosti

Za ugotavljanje poslovnega izida po posameznih proizvodih uporabljamo kalkulacije stroškov. Kalkulacija pomeni razvrščanje vseh ali le nekaterih stroškov na stroškovne nosilce

(to je proizvode in storitve), s prihodki katerih moramo poračunati stroške (Kavčič, 1995, str. 56).

Pri oblikovanju stroškovnih nosilcev upoštevamo zahteve, ki se pojavljajo pri ugotavljanju poslovnega izida po področnih in območnih odsekih (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 121). Na poslovne učinke lahko prenesemo (Turk, Melavc, 1994, str. 80):

- vse stroške,
- vse stroške razen obresti,
- proizvodjalne stroške ali
- spremenljive stroške.

Kadar na poslovne učinke kot stroškovne nosilce razporedimo **vse stroške obračunskega obdobja**, dobimo polno lastno ceno količinske enote poslovnega učinka. Poslovni izid je v tem primeru razlika med prodajno ceno in polno lastno ceno (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 125). Po vsebini je ta poslovni izid enak temeljnemu poslovnemu izidu, ki se ugotavlja na ravni podjetja kot celote. Poslovni izid podjetja dobimo tako, da poslovni izid po enoti poslovnega učinka pomnožimo s prodano količino poslovnih učinkov (Kavčič, 1995, str. 56).

Kadar na poslovne učinke kot stroškovne nosilce razporedimo **vse stroške obračunskega obdobja razen obresti**, dobimo za obresti zoženo lastno ceno količinske enote poslovnega učinka. Če slednjo odštejemo od prodajne cene, dobimo za obresti razširjen poslovni izid količinske enote (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 125). Če razširjeni poslovni izid pomnožimo s prodano količino poslovnih učinkov, dobimo za obresti razširjen poslovni izid na ravni podjetja kot celote. Poslovni izid dobimo tako, da razširjeni poslovni izid zmanjšamo za vse obresti obračunskega obdobja (Kavčič, 1995, str. 57).

Kadar na poslovne učinke kot stroškovne nosilce razporedimo samo **proizvajalne stroške**, ugotovimo proizvodjalne stroške količinske enote poslovnega učinka. Če proizvodjalne stroške odštejemo od prodajne cene, dobimo kosmati dobiček enote poslovnega učinka (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 126). Če kosmati dobiček enote poslovnega učinka pomnožimo s količino prodanih proizvodov, dobimo kot rezultat poslovni izid na ravni podjetja kot celote. Poslovni izid dobimo tako, da kosmati dobiček zmanjšamo za stroške uprave, prodaje, nabave in financiranja, ki so nastali v obračunskem obdobju (Kavčič, 1995, str. 57).

Kadar na poslovne učinke kot stroškovne nosilce razporedimo samo **spremenljive stroške**, dobimo količinske enote, obremenjene le s spremenljivimi stroški. Razlika med prodajno ceno in spremenljivimi stroški enote je prispevek za kritje (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 126). Če dobljeni prispevek za kritje pomnožimo s prodano količino, dobimo

prispevek za kritje na ravni celotnega podjetja. Poslovni izid dobimo tako, da od prispevka za kritje odštejemo stalne stroške (Kavčič, 1995, str. 57).

3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA

Analiziranje je premišljeno presojanje bistva in ugodnosti česa ter oblikovanje predlogov (Turk, 2000, str. 603). Rezultat analiziranja je analiza, ki je navadno podana v obliki pisnega poročila (Turk, 2000, str. 606).

Standard 29 – Računovodsko proučevanje (računovodsko analiziranje) se uporablja pri analiziranju računovodskih podatkov in oblikovanju računovodskih informacij kot podlage za odločanje. Računovodsko analiziranje je sestavina finančnega računovodstva, kadar obravnava računovodske podatke, pomembne za podjetje ali njegova razmerja z drugimi.

Računovodsko proučevanje poteka v dveh smereh. Prva pojasnjuje, zakaj je bilo uresničevanje poslovnega izida v proučevanem poslovnem letu drugačno od tistega, ki je bilo upoštevano kot sodilo. Druga pa pojasnjuje vrsto kazalnikov kot razmerij med gospodarskimi kategorijami v istem podjetju in na tej podlagi oblikuje sodbo (Turk et al., 2004, str. 627).

Iz standarda 29 izhaja tudi, da je računovodsko analiziranje del celotnega analiziranja podjetja. Računovodsko analiziranje posega na vsa področja, ki jih računovodstvo spremlja. Finančno analiziranje pa zahteva le analiziranje nalog s finančnega področja delovanja, zato je računovodsko analiziranje širši pojem od finančnega analiziranja (Kavčič, 2002a, str. 158). Računovodsko analiziranje je hkrati tudi končna funkcija računovodstva, ki je mogoča le, kadar so kakovostno opravljene vse računovodske funkcije, ki so: knjigovodstvo, računovodsko predračunavanje in računovodsko nadziranje (Kavčič, 2002a, str. 160).

Po SRS 29.14 se v finančnem računovodstvu uresničene velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni, presojuje glede na načrtovane velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski predračuni, ali glede na uresničene velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski obračuni za prejšnje obdobje. Predmet analiziranja so zlasti razlike pri stroških, odhodkih in prihodkih, ki vplivajo na poslovni izid v obračunskem obdobju.

SRS 29.15 določa, da se razčlenjujejo odmiki uresničenih stroškov obračunskega obdobja od standardnih stroškov uresničenega obsega dejavnosti v istem obračunskem obdobju. Sodila se vedno nanašajo na uresničen obseg delovanja in so tudi izkazana na ustreznih kontih. Predmet razčlenjevanja pa niso več razlike pri odhodkih in prihodkih nekaterih vrst, ki vplivajo na poslovni izid v obdobju.

Po SRS 29.18 se odmik uresničenega poslovnega izida v obravnavanem obdobju od uresničenega izida v prejšnjem obdobju pojasnjuje, kot določa SRS 29.15, le da namesto

načrtovanih velikosti za obravnavano obdobje upoštevamo uresničene velikosti v prejšnjem obdobju.

Odmik uresničenega poslovnega izida od načrtovanega se pojasnjuje z odmikom: uresničenih prihodkov od načrtovanih, uresničenih stalnih stroškov od načrtovanih, uresničenih neposrednih stroškov posameznih vrst od načrtovanih, uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od načrtovanih, uresničenih posrednih stalnih stroškov od načrtovanih, uresničenih vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje od načrtovane. Tako lahko posredno ugotovimo odmik uresničenih odhodkov od načrtovanih in pojasnimo odmik pri poslovnem izidu (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 210).

Z analizo poslovnega izida želimo odgovoriti na naslednja štiri vprašanja (Bernstein, 1989, str. 654):

1. Kakšen je ustrezen poslovni izid in kakšna je njegova kakovost?
2. Katere so pomembne prvine, ki vplivajo na poslovni izid in jih upoštevamo pri načrtovanju poslovnega izida?
3. Kako stabilne so pomembne prvine, ki vplivajo na poslovni izid, in kakšni so njihovi trendi?
4. Kakšne možnosti ima podjetje, da ustvari čim večji pozitivni poslovni izid?

Iz naštetih vprašanj lahko ugotovimo, da moramo poslovni izid analizirati z dveh vidikov (Kavčič, 1995, str. 58):

1. Z vidika realnosti prikazanega poslovnega izida. S to analizo ugotovimo, ali je poslovni izid odraz resničnega poslovanja podjetja ali pa so v njem skrite namerne ali nenamerne nepravilnosti.
2. Z vidika velikosti prikazanega poslovnega izida. Analiziramo dejavnike, ki v danih okoliščinah vplivajo na velikost poslovnega izida.

Na velikost poslovnega izida lahko vpliva tudi pravilno ali nepravilno evidentiranje poslovnih procesov in stanj. Z odkrivanjem nepravilnosti se ukvarja računovodsko nadziranje. Morebitne ugotovljene nepravilnosti je treba odpraviti, to pa lahko vpliva tudi na spremembo poslovnega izida. Šele po odpravi ugotovljenih nepravilnosti je lahko poslovni izid predmet analize (Kavčič, 1995, str. 58).

3.1. ANALIZA REALNOSTI POSLOVNEGA IZIDA

Slovenski računovodski standardi spodbujajo, priporočajo ter poudarjajo predvsem resnično in pošteno izkazovanje stanja sredstev in obveznosti do njihovih virov ter poslovnega in finančnega izida podjetja (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 5). Iz tega lahko razberemo, da je ena temeljnih zahtev, ki jih mora upoštevati podjetje, tudi realen prikaz poslovnega izida. V praksi ta zahteva pogostokrat ni izpolnjena. Temu ni kriva le želja

prikazati poslovni izid, kot ga želi uporabnik računovodskih informacij, ampak tudi objektivni razlogi. Taki objektivni razlogi so trije (Kavčič, 1995, str. 58):

- poslovni izid je odvisen od bodočih poslovnih dogodkov,
- računovodski standardi so rezultat kompromisa različnih interesov in
- način udejanjanja računovodske politike v podjetju.

Pri bodočih poslovnih dogodkih upoštevamo prihodnost, kar pomeni ocenjevanje. Ocenjevanje je bolj stvarno, kadar ima napovedovalec več znanja in več strokovnih izkušenj. Ocenjevanje poslovnih dogodkov je pogosto potrebno zaradi predpisov. Le-ti namreč določajo, da je računovodske izkaze treba pripravljati vsakih 12 mesecev. Veliko poslovnih transakcij na koncu obračunskega obdobja ni zaključenih. Če želimo ugotoviti poslovni izid, moramo zaključke predvideti (Kavčič, 1995, str. 58).

Ocena ekonomskih kategorij je potrebna v več primerih, med njimi so najpomembnejši naslednji (Samuels, Brayshaw, Craner, 1995, str. 39):

- Ocena dobe koristnosti osnovnega sredstva in njegova preostala vrednost, kar vpliva na letni obračun amortizacije.
- Ocena neplačane prodaje. Tu ocenimo plačilno sposobnost kupcev. Terjatve, za katere ugotovimo, da ne bodo v celoti poravnane, lahko odpišemo. Velikost odpisane terjatve vpliva na velikost odhodkov.
- Ocenjujemo odhodke, stroške prodanih proizvodov, stroške nedokončane proizvodnje in stroške dokončanih proizvodov. Vse to vpliva na velikost zalog, ki jih lahko tudi odpišemo.
- Ocenjujemo dolgoročne pogodbe, predvsem pogodbe za gradbena dela. Ocenimo odstotek dokončanja pogodbe in na ta način dobiček iz posla.

Slovenski računovodski standardi usklajujejo različna strokovna ter druga mnenja in stališča o merjenju ekonomskih kategorij. Določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 7). Posamezne rešitve za merjenje ekonomskih kategorij so zato dane v več različicah. Od uporabnikov posameznih različic je odvisno udejanjanje posamezne različice v podjetju in to, ali je izbrana različica optimalna za podjetje (Kavčič, 1995, str. 59).

Za poslovni izid je pomembna tudi računovodska politika, veljavna v podjetju. Računovodski strokovnjaki uveljavljajo računovodsko politiko v skladu s splošno poslovno politiko vodstva podjetja. Zato navadno raje izberejo najnižjo še sprejemljivo raven izkazovanja ekonomskih kategorij, ki je še skladna s Slovenskimi računovodskimi standardi in ustreza vodstvu podjetja, kot pa tako, ki je v danih razmerah najbolj objektivna in poštena (Kavčič, 1995, str. 59).

Na pošteno izkazovanje poslovnega izida vplivajo tudi namerno vpeljani dejavniki, ki jih uveljavlja kreativno računovodstvo. Kreativno oziroma ustvarjalno računovodstvo je računovodstvo, ki ni le spremljevalec in prikazovalec poslovanja, temveč s svojimi rešitvami izboljšuje poslovne odločitve ter s tem poslovne izide in poslovna stanja (Turk, 2000, str. 794). Slovenski računovodski standardi predpisujejo obvezna razkritja posameznih ekonomskih kategorij v računovodskih izkazih zaradi lažjega odkrivanja, koliko je poslovni izid posledica kreativnega računovodstva in koliko resničnih poslovnih dogajanj (Kavčič, 1995, str. 60).

3.2. ANALIZA SKLADNOSTI URESNIČENEGA POSLOVNEGA IZIDA GLEDE NA CILJNI POSLOVNI IZID ALI GLEDE NA RAZMERE PRI POSLOVANJU

Analizo poslovnega izida naredimo tako, da najprej ugotovimo, ali je bil dosežen tak poslovni izid, kot bi lahko bil v danih okoliščinah, nato pa ugotavljamo še vzroke za takšno stanje. Za analizo poslovnega izida se uporabljata dva načina (Kavčič, 1995, str. 60):

- odmiki,
- relativna števila (indeksi, stopnja udeležbe, kazalniki).

Sami podatki, ki kažejo uresničeno stanje, ne pomenijo veliko. Pomen pridobijo šele, ko jih primerjamo z istovrstnimi podatki. Sodila, s katerimi primerjamo posamezne ekonomske kategorije, lahko opredelimo različno. To so lahko (Kavčič, 1995, str. 60):

- načrtovana velikost,
- velikost, dosežena v preteklem obračunskem obdobju,
- velikost, dosežena v istovrstnih podjetjih.

Razlika med primerjano in primerljivo ekonomsko kategorijo je lahko večja ali manjša, odvisno od tega, kaj upoštevamo kot primerljivo velikost. Pri presoji ustreznosti poslovnega izida je treba upoštevati tudi podlago primerjave, zato je med pomembnejšimi dejavniki analize poslovnega izida prav opredelitev sodila doseženega (Kavčič, 1995, str. 60).

3.2.1. Opredelitev sodila doseženega

Prva opredelitev sodila doseženega je **načrtovana velikost**. Tu pride v poštev računovodsko predračunavanje, to je predvidevanje poslovnih procesov in stanj v prihodnosti. Ti procesi in stanja so izraženi v denarni merski enoti, zato omogočajo primerjavo doseženega z načrtovanim. Kadar želijo v podjetju ugotoviti vzroke odstopanja uresničenega poslovnega izida od načrtovanega, morajo le-tega razčleniti po prvinah, ki jih želijo spremljati (Kavčič, 1995, str. 61).

Pri tem si pomagamo s celostnim predračunom podjetja, ki ga lahko razdelimo na dva dela, in sicer na celosti poslovni predračun ter celostni finančni predračun. Celostni poslovni predračun je sestavljen iz (Turk et al., 2003, str. 216):

- predračuna prihodkov,
- predračuna spremenljivih stroškov poslovanja,
- predračuna stalnih stroškov obdobja,
- predračuna odhodkov in
- drugih predračunov.

Celostni finančni predračun pa lahko razdelimo na (Turk et al., 2003, str. 216):

- predračun sredstev,
- predračun obveznosti do virov sredstev,
- predračun kapitala,
- predračun dolgov,
- predračun naložb,
- predračun finančnega izida,
- predračun prejemkov in izdatkov ter
- druge predračune.

Predračun se uporablja kot sodilo doseženega, zato mora biti skrbno pripravljen in upoštevati čim več dejavnikov, ki bodo vplivali na poslovanje podjetja v prihodnosti. V času, ko sestavljamo predračun, veliko dejavnikov ne poznamo, zato jih moramo predpostavljati, ocenjevati, zato je pogosto še tako skrbno pripravljen predračun slabo merilo doseženega (Kavčič, 1995, str. 61). To lahko delno odpravimo z uporabo gibljivih predračunov, ki temeljijo na spreminjajočih se poslovnih podlagah in tako izkazujejo iste ekonomske kategorije v različnih zneskih, če se njihova vrednost spreminja (Turk et al., 1999, str. 548). Odmiki med uresničenim in načrtovanim poslovnim izidom so odvisni tudi od realnosti izdelanih predračunov (Kavčič, 1995, str. 61).

Druge opredelitev sodila doseženega je **primerjava tekočega s preteklim obračunskim obdobjem**. V doseženem poslovnem izidu preteklega obračunskega obdobja se lahko nahajajo neracionalnosti, zato se zdi ta primerjava na prvi pogled nesmiselna. Kadar analiziramo tekoče poslovanje, navadno ugotavljamo tudi pomanjkljivosti, ki jih ne smemo upoštevati pri načrtovanju za naslednje obračunsko obdobje. Če je uresničen poslovni izid bolj podoben uresničenemu poslovnemu izidu preteklega obračunskega obdobja kot načrtovanemu poslovnemu izidu v prihodnjem obračunskem obdobju, je to znak, da se v tekočem poslovanju pojavljajo enake neracionalnosti kot v preteklem obračunskem obdobju. Zaradi tega je primerjava tekočega obračunskega obdobja s preteklim zagotovo smiselna (Kavčič, 1995, str. 61).

Tretja opredelitev sodila doseženega je **primerjava podjetja z drugim podjetjem**, ki je obenem tudi najbolj zahtevna. V praksi je namreč težko najti dve podjetji, ki sta povsem enaki. Podjetja imajo lahko različne računovodske politike, na primer pri amortizaciji, vrednotenju zalog, odpisu terjatev, oblikovanju rezervacij ... Tudi tista, ki poslujejo v isti panogi, niso nujno najboljša za primerjavo, imajo lahko različne prodajne asortimente, različne organizacijske ustroje, različna osnovna sredstva in podobno. Vse te neenakosti nam otežujejo ustrezno primerjavo. Problem pri tem lahko predstavlja tudi dostop do ustreznih podatkov.

3.2.2. Načini analiziranja poslovnega izida

Obstajata dva načina analiziranja poslovnega izida, in sicer s pomočjo odmikov in s pomočjo relativnih števil.

3.2.2.1. Analiza poslovnega izida z odmiki

Vsi poslovni izidi, ne glede na raven njihovega ugotavljanja, so odvisni od stroškov ali prihodkov ali od obojih. Pri analizi poslovnega izida zato upoštevamo zlasti ti dve ekonomski kategoriji (Kavčič, 1995, str. 63).

Odmik pomeni razliko med uresničeno velikostjo v računovodskem obračunu in velikostjo, ki je v računovodskem predračunu upoštevana kot standardna ali načrtovana (Turk, 2000, str. 400). Kot odmik razumemo tudi vsako razliko med primerjano in primerjalno ekonomsko kategorijo. Primerjalna ekonomska kategorija je lahko predračun, preteklo obračunsko obdobje ali drugo podjetje (Kavčič, 1995, str. 63).

Odmiki so namenjeni predvsem proučevanju uresničenih rezultatov v podjetju (Kavčič, 2002a, str. 161) in niso zadostna podlaga za sprejemanje pomembnih odločitev. Odgovornim le nakazujejo, kje morajo iskati vzroke, da dosežki niso bili takšni kot načrtovani (Kavčič, Slapničar, Rejc, 1998, str. 8).

Osnovni odmik z gospodarskega vidika je odmik pri poslovnem izidu (Kavčič, 2002a, str. 161). Kot izhodišče analize upoštevamo uresničen dobiček, ki ga primerjamo z načrtovanim dobičkom:

$$\text{Celotni odmik} = \text{uresničeni dobiček} - \text{načrtovani dobiček}$$

Tako izračunan odmik je lahko ugoden ali pa neugoden, odvisno od tega, ali je uresničen dobiček večji ali manjši od načrtovanega. Kadar želimo sprejeti odločitev s pomočjo ugotovljenega odmika, moramo poiskati tudi vzroke za njegov nastanek. Zaradi tega celotni

odmik razstavimo na delne odmike. Celotni odmik pri dobičku razstavimo na (Kavčič, 1995, str. 63):

- odmik pri stroških in
- odmik pri prihodkih.

Odmiki so lahko večji ali manjši tudi glede na to, koliko so bili cilji postavljeni realno. Podjetje mora namreč pri postavljanju svojih ciljev upoštevati lastne razmere in cilje postaviti tako, da jih lahko realno doseže (Kavčič, Slapničar, Rejc, 1998, str. 5).

Odmik pri stroških lahko razstavimo še naprej po vrstah stroškov (na primer: odmik pri nabavni vrednosti prodanega blaga in materiala, pri stroških porabljenega materiala, pri stroških storitev, pri stroških plač itd.) ter nato še na potroškovni in cenovni odmik. Odmik pri prihodkih lahko nadalje razstavimo na odmik zaradi prodajnih cen in na odmik zaradi prodanih količin (Kavčič et al., 2001, str. 15).

Odmik pri stroških in odmik pri prihodkih lahko razstavimo še naprej, na primer na: odmik pri posameznih proizvodih, pri posameznih kupcih, po različnih območjih itd., dokler ne dobimo odgovora o vzrokih za nastali odmik pri poslovnem izidu (Kavčič, 1995, str. 63).

V praksi se izkaže, da ima način izračunavanja odmikov svoje pomanjkljivosti. Prva je ta, da je brez uporabe računalnika skoraj nemogoče opraviti analizo odmikov, druga se kaže v dostopnosti podatkov. Podatkov lahko nimamo na razpolago ali so le-ti v neustrezni obliki. Kot problem se izkaže tudi realnost podatkov, saj s planiranjem načrtujemo prihodnost, ki je v neki meri nepredvidljiva in tvegana (Turk et al., 2003, str. 236). Velikokrat potrebni podatki tudi niso v takšni obliki, da bi bili primerni za analizo.

Podatki pred analizo niso na razpolago v obliki, ki jo potrebujemo. Nastopijo lahko različni problemi (Turk et al., 2004, str. 640):

1. v zvezi z razdelitvijo stroškov oziroma odhodkov na stalne in spremenljive,
2. ugotavljanja potroškov določene prvine na količinsko enoto poslovnega učinka,
3. nepoznavanja spremenljivih potroškov posamezne prvine na količinsko enoto prodanega poslovnega učinka,
4. ugotavljanja dejanskih nabavnih cen pri posamezni prvini, ki se uporablja pri nastajanju posamezne vrste poslovnega učinka,
5. velikega števila različnih vrst stroškov, ki se pojavljajo v podjetju, proučevanje njihovih razlik pa je smiselno ter
6. izražanja obsega dejavnosti, kadar je dejavnost raznovrstna.

Kljub pomanjkljivostim zagotavlja analiza celotnega odmika novo kakovost sodb, ki je ne bi bilo, če bi se zadovoljili z nerazčlenjenim odmikom (Turk et al., 1999, str. 593).

Izračunavanje odmikov je pomembno zlasti za nadziranje mest odgovornosti (Kavčič, 2002a, str. 161).

3.2.2.2. Analiza poslovnega izida z relativnimi števili

Relativna števila so količniki med primerjanimi podatki. Razlikujemo tri vrste relativnih števil, in sicer (Pfajfar, Arh, 2004, str. 33):

- **strukture ali razčlenitvena števila**, pri katerih v primerjavo vključimo podatke za del populacije in podatek za populacijo kot celoto,
- **statistične koeficiente ali gostote**, pri katerih v primerjavo vključimo raznovrstne podatke, ki so v medsebojni vsebinski povezavi, ter
- **indekse**, pri katerih so v primerjavo vključeni istovrstni, predhodno prirejeni podatki.

Za analizo poslovnega izida se največkrat uporabljajo strukture in indeksi. Slovenski računovodski standardi imenujejo strukture stopnja udeležbe in jo opredeljujejo kot razmerje med istovrstnima velikostma, od katerih se prva nanaša na del in druga na celoto istega pojava (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 217). Stopnjo udeležbe sestavnega dela v celotni velikosti dobimo tako, da podatek za sestavni del delimo s podatkom za celoto. Dobljeni količnik, pomnožen s 100, nam pove odstotek udeležbe sestavnega dela v celotni velikosti (Turk, 2000, str. 287).

Indeksi predstavljajo količnike med podatki, ki so lahko bodisi osnovni podatki o proučevanem pojavu bodisi relativna števila. Tako je mogoče indekse izračunavati tudi iz strukturnih števil in koeficientov. Indeksi so neimenovana števila, saj primerjamo istovrstna podatka z istimi merskimi enotami (Pfajfar, Arh, 2004, str. 61).

Ločimo med krajevnimi in časovnimi vrstami indeksov. O časovnem indeksu govorimo, ko se primerjana podatka časovno razlikujeta, o stvarnem pa takrat, ko se primerjana podatka razlikujeta v kakem stvarnem znaku (Turk, 2000, str. 287).

4. RAZVRŠČANJE FINANČNEGA IZIDA

Finančni položaj podjetja v ožjem smislu lahko opredelimo kot stanje podjetja v danem trenutku, v širšem pa kot potencialne možnosti podjetja v odnosu do okolja (Bergant, 1995, str. 32).

Slovenski računovodski standardi v standardu 19 – Vrste poslovnega izida in finančnega izida razvrščajo finančni izid na temeljne in druge vrste finančnega izida.

Temeljne vrste finančnega izida (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 140):

- finančni izid iz prodaje,

- finančni izid iz celotnega poslovanja,
- finančni izid iz naložbenja,
- finančni izid iz financiranja,
- celotni finančni izid.

Druge vrste finančnega izida – namesto prejemkov in izdatkov se pojavljajo pritoki in odtoki.

Finančni izid se ugotavlja s pomočjo izkaza finančnega izida. Izkaz finančnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto, za katero se sestavlja (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 187). Denarni ustrezniki so sredstva, ki se zanesljivo, zlahka, preprosto in hitro oziroma v bližnji prihodnosti spremenijo v vnaprej znan znesek denarnih sredstev (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 192).

Izkaz finančnih tokov vsebuje pomembne informacije za odločanje pri financiranju. S pomočjo teh informacij je mogoče ugotoviti razloge, zaradi katerih so se ali se bodo finančna sredstva v nekem obdobju povečevala oziroma zmanjševala.

Finančni izid se ugotavlja s primerjanjem ustreznih pripoznanih prejemkov in izdatkov ali pa ustreznih pritokov in odtokov. Presežek prejemkov nad izdatki je prebitek prejemkov, presežek izdatkov nad prejemki prebitek izdatkov. Presežek pritokov nad odtoki imenujemo prebitek pritokov, presežek odtokov nad pritoki pa prebitek odtokov. Izračuni posameznih finančnih izidov so prikazani v Tabeli 1.

Tabela 1: Vrste finančnega izida in njihovi izračuni

Vrsta finančnega izida	Izračun
Finančni izid iz prodaje	Prejemki – izdatki, ki se nanašajo na prodane poslovne učinke
Finančni izid iz celotnega poslovanja	Prejemki – izdatki iz celotnega poslovanja
Finančni izid iz naložbenja	Prejemki od razpustitve naložbenja – izdatki za naložbenje
Finančni izid iz financiranja	Prejemki od financiranja – izdatki za vračilo financiranja
Celotni finančni izid	Vsi prejemki – vsi izdatki*

* Prebitek izdatkov se lahko pojavi le, če prejemkom prištejemo začetno stanje denarnih sredstev.

Vir: Slovenski računovodski standardi, str. 140.

Pri bilančni obliki izkaza finančnega izida se pojavljajo štiri podbilance:

- podbilanca finančnih tokov pri poslovanju,
- podbilanca finančnih tokov pri naložbenju (investiranju),
- podbilanca finančnih tokov pri financiranju ter
- podbilanca končnega stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov.

Izkaz finančnega izida lahko v podjetjih sestavljajo po dveh metodah, in sicer po:

- neposredni ali
- posredni metodi.

Izkaz finančnega izida, sestavljen s pomočjo neposredne metode, standardi imenujejo različico I, če v podjetju sestavljajo izkaz finančnega izida z uporabo posredne metode, pa različico II. Standardi dajejo prednost I. različici (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 187).

Razlika med obema različicama je v tem, da I. obravnava prejemke in izdatke, II. pa pritoke in odtoke. Prejemki so v standardih opredeljeni kot denarna sredstva, ki se v obračunskem obdobju prejemajo, izdatki pa kot denarna sredstva, ki se v obračunskem obdobju porabljajo. Pritoki so povezani z novim financiranjem ali dezinvestriranjem, odtoki pa z definciranjem in investiranjem sredstev v obdobju (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 192).

5. ANALIZA POSLOVNEGA IN FINANČNEGA IZIDA JAVNEGA PODJETJA ZA DISTRIBUCIJO ELEKTRIČNE ENERGIJE, ELEKTRO LJUBLJANA, D. D.

Vsako podjetje je treba obravnavati z več zornih kotov, na primer kot družbeno enoto, kot gospodarsko enoto, kot finančno enoto itd. Zaradi tega uspešnosti delovanja podjetja ne moremo ocenjevati zgolj z enim samim merilom. Za merjenje uspešnosti ločimo dva pristopa: sistemski in ciljni.

Za oceno delovanja podjetja je primernejši ciljni pristop. Pri tem je treba upoštevati, da ima podjetje lahko veliko ciljev, ki so si različni in lahko tudi med seboj nasprotujoči. Brez vedenja o tem, kaj in kako mora podjetje delati ter k čemu mora težiti, ne moremo ocenjevati uspešnosti. V ta namen mora imeti vsako podjetje izoblikovano poslovno politiko in z njo cilje delovanja (Kavčič, 1998, str. 1).

Nekatera podjetja tako pri svojem delovanju zasledujejo le gospodarske cilje, druga pa tudi cilje povečevanja splošnoblaginjskih učinkov.

Kljub temu da je za oceno delovanja primernejši ciljni pristop, v diplomski nalogi predstavljam predvsem sistemski pristop, v katerega je vključena analiza poslovnega in finančnega izida. Obravnavana analiza poslovnega in finančnega izida je tako le delna in ne predstavlja popolne analize uspešnosti poslovanja podjetja.

5.1. ZNAČILOSTI JAVNEGA PODJETJA NA SPLOŠNO

Javna podjetja se ukvarjajo z dejavnostjo, katere namen ni le doseganje dobička, temveč tudi povečevanje splošne blaginje (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 288).

Javna podjetja ponujajo javne dobrine; da neki proizvod postane javna dobrina, mora imeti naslednji dve lastnosti (Lane, 2000, str. 24):

1. neizključljivost iz uporabe – javne dobrine so tiste, pri katerih nobenega potencialnega uporabnika ni mogoče izključiti iz uporabe;
2. nezmanjšljivost dobrine zaradi uporabe – poraba enega človeka ne zmanjša možnosti uporabe drugim.

Pri razumevanju bistva javne dobrine so pomembni tudi naslednji vidiki (Rosen, 1999, str. 61):

1. Tudi če vsak porabi enako količino dobrine, poraba nima nujno enakega pomena za vse. Vrednost, ki jo ljudje pripisujejo neki javni dobrini, je lahko zelo različna, od pozitivne do negativne. Na primer: proizvodnja orožja.
2. Opredelitev javnih dobrin ni absolutna, temveč se spreminja s tržnimi pogoji in z razvojem tehnologije. Čistih javnih dobrin, ki popolnoma zadovoljujejo kriterij neizključljivosti in nezmanjšljivosti zaradi porabe drugih, je zelo malo.
3. Javne dobrine so načeloma tiste, pri katerih ni mogoče nikogar izključiti iz uporabe.
4. Tudi številne stvari, ki niso opredeljene kot proizvodi in storitve, imajo značilnosti javne dobrine. Sem lahko na primer uvrstimo poštenost v trgovinskem poslovanju.
5. Zasebnih dobrin ne zagotavlja izključno zasebni sektor. Tudi javni sektor lahko dobavlja zasebne dobrine, kot so zdravstvene storitve, gradbene storitve, šolstvo ...
6. Javno zagotavljanje dobrin ne pomeni, da jih vedno tudi proizvaja javni sektor. Isto storitev lahko proizvaja tako javni kakor tudi zasebni sektor. Javni sektor je lahko samo odgovoren za njeno dobavljanje.

V Sloveniji po Zakonu o gospodarskih javnih službah (1993, 7. člen) država oziroma lokalna skupnost zagotavlja gospodarske javne službe v naslednjih oblikah:

- v režijskem obratu, kadar bi bilo zaradi majhnega obsega ali značilnosti službe neekonomično ali neracionalno ustanoviti javno podjetje ali podeliti koncesijo;
- v javnem gospodarskem zavodu, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb, ki jih zaradi njihove narave ni mogoče opravljati kot profitne oziroma če to ni njihov cilj;
- v javnem podjetju, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno;
- z dajanjem koncesij osebam zasebnega prava;

- z vlaganjem javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava, kadar je takšna oblika primernejša od oblik iz prejšnjih alinej.

Največkrat so kot javna podjetja oblikovana podjetja, ki delujejo v panogah, ki so zelo pomembne za nemoteno delovanje vsake ekonomije. To so predvsem panoge, kot so proizvodnja osnovnih surovin, transportna in telekomunikacijska infrastruktura, ter panoge, ki so koristne za javnost (Pendleton, Winterton, 1993, str. 14).

Javna podjetja imajo veliko skupnih socialnih, ekonomskih, političnih in zakonskih značilnosti. Po drugi strani pa se v marsičem razlikujejo. Ta podjetja imajo različne moči, odgovornosti, cilje, organizacijske strukture in se financirajo na različne načine. Vse te razlike kažejo na to, kako so se javna podjetja prilagajala spreminjajočim se zahtevam okolja skozi čas (Rowan, Pendlebury, 1992, str. 1).

Javno podjetje mora po eni strani delovati v skladu s tržnimi cilji, po drugi pa se mora prilagajati zahtevam države. Zato sta dve temeljni značilnosti javnega podjetja: uspešno in učinkovito poslovanje ter zadovoljevanje javnih potreb. Druga značilnost navadno prevlada tako, da so podjetniški cilji potisnjeni v ozadje (Turk et al., 1999, str. 284).

V Slovenskih računovodskih standardih je javnim podjetjem namenjen standard 35 – Računovodske rešitve v javnih podjetjih. Po njem se imajo za javna podjetja vse pravne osebe, ne glede na organizacijsko obliko in ne glede na to, ali so gospodarske javne službe njihova celotna dejavnost ali le njen del (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 281).

Javno podjetje lahko ustanovi država ali občina, lahko pa se ustanovi tudi z vložki zasebnega kapitala, če to ni v nasprotju z javnim interesom. Ustanovitelj določi:

- pogoje za izvajanje dejavnosti,
- zagotavljanje in uporabo javnih dobrin ter
- prodajne cene oziroma tarife za uporabo javnih dobrin.

Ustanovitelj tudi sprejema poslovna poročila, obračune in letne računovodske izkaze podjetja (Turk et al., 1999, str. 285).

Posebnost, ki se pojavlja pri javnih podjetjih, je tudi ta, da dobi javno podjetje na razpolago infrastrukturne objekte in naprave od občine ali države. Z vidika zakonskih določil so možni štirje načini prenosa teh sredstev na javno podjetje, v praksi pa se pojavlja tudi peti, ki ni v skladu z zakonom. Ti načini so (Kavčič et al., 2002, str. 15):

1. javno podjetje ima ta sredstva v najemu,
2. javno podjetje ta sredstva le vzdržuje,
3. javno podjetje dobi ta sredstva v upravljanje,
4. občina oziroma država ta sredstva vzdržuje sama ter
5. občina oziroma država vloži kot svoj vložek ta sredstva v javno podjetje in s tem poveča svoj delež kapitala v javnem podjetju.

Pri merjenju rezultatov javnega podjetja je treba upoštevati, da njegove cilje določa država s tem, ko določi obseg dejavnosti javnega podjetja in ceno njegovih proizvodov oziroma storitev, ki je pogosto nižja od njihovih stroškov. Z določanjem cene javnim dobrinam država vodi socialno politiko. Na ta način imajo dostop do javnih dobrin tudi najrevnejši člani družbe. Država se mora potem odločiti, ali bo subvencionirala ceno ali bo izgubo v celoti pokrila iz proračuna. Ciljev javno podjetje ne sme spreminjati in jih mora doseči v zahtevanem obsegu in kakovosti. Javno podjetje lahko vpliva le na obseg stroškov za dani obseg proizvodnje, s tem da jih ne sme zmanjšati na račun kakovosti, saj bi bilo to družbeno nezaželeno. V javnih podjetjih gre torej za realizacijo tistega dela splošnega načela racionalnosti, ki predvideva minimizacijo stroškov za doseganje vnaprej postavljenega cilja. Rezultate javnega podjetja moramo zato vrednotiti z merili, ki bodo pokazala, kako so stroški skladni s cilji. Standardni stroški predstavljajo eno od mogočih meril vrednotenja (Kavčič, 1993, str. 114).

Javna podjetja se od zasebnih ločijo tudi po načinu financiranja svojega poslovanja. Zakon o gospodarskih javnih službah (1993) navaja naslednje vire financiranja javnih služb:

- **Cena proizvoda ali storitve** – za uporabo javnih dobrin v obliki tarife, takse, nadomestila ali povračila.
- **Proračunsko financiranje** – iz sredstev proračuna se financirajo tiste dejavnosti javnega podjetja, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva. V proračunu se zagotavljajo tudi sredstva za subvencije.
- **Lokalni davek** – lokalna skupnost lahko za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb predpiše davek.
- **Prihodek izvajalcev** – prihodki javnega podjetja, ki izvirajo iz zagotavljanja javnih dobrin, se določijo z aktom o ustanovitvi.
- **Posojila** – javno podjetje se lahko financira iz sredstev, dobljenih s kratkoročnimi ali dolgoročnimi posojili.
- **Tuja vlaganja** – sredstva za investicijsko izgradnjo infrastrukturnih objektov se lahko pridobivajo tudi iz sredstev vlaganj tujih oseb ter iz sredstev tujih in mednarodnih posojil pod pogoji, ki jih določa zakon.

V zvezi z javnimi podjetji lahko omenimo še pojem javna služba, pod katerim razumemo dejavnost, ki kontinuirano zagotavlja javne dobrine. Javne službe delimo na gospodarske in negospodarske. Gospodarske javne službe delimo še na republiške in lokalne (Kavčič, Smodej, 2003, str. 303).

V Sloveniji so kot republiške gospodarske javne službe organizirane: poštna storitve, javna telefonija, oskrba z električno energijo, skrb za javna pristanišča in letališča, železniški prevoz ... Lokalne gospodarske javne službe so: komunalna dejavnost, kamor sodi odvoz in deponiranje odpadkov, oskrba s pitno vodo, kanalizacija, čistilne naprave, skrb za lokalne ceste, lokalni javni prevoz, javna razsvetljava ... Negospodarske javne službe so na področju

zdravstva, šolstva, kulture, znanosti, socialne varnosti, športa, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ... (Kavčič, Smodej, 2003, str. 303).

Trendi sprememb znotraj organizacij javnega sektorja v prihodnosti so (Prowle, 2000, str. 21):

1. Država povečuje kontrolno funkcijo glede porabe sredstev predvsem na decentraliziranih ravneh. Predvsem gre tu za nadzor porabe javnega denarja.
2. Raste pritisk na povečanje produktivnosti v javnem sektorju.
3. Notranja decentralizacija odločanja z delegiranjem pristojnosti na nižje organizacijske ravni.
4. Notranje organizacijske spremembe.
5. Krepitev konflikta med managerizmom in profesionalizmom. Organizacij javnega sektorja ne vodijo več strokovnjaki s področja temeljne dejavnosti, temveč tisti, ki se ukvarjajo z gospodarjenjem z denarjem.
6. Povečana odzivnost na potrebe uporabnikov. Proizvodi in storitve javnega sektorja se vse bolj skušajo prilagajati uporabniku in niso sami sebi namen.
7. Večje uveljavljanje podjetništva. Vse bolj se prevzemajo orodja in tehnike vodenja in poslovanja iz tržnega sektorja.
8. Povečan poudarek na odgovornosti in poštenosti. Finančni škandali, korupcija in podobni pojavi so pripeljali do zahteve po večji javnosti dela organizacij javnega sektorja, boljšem obveščanju in poročanju javnosti ter večjem javnem nadzoru teh organizacij.
9. Spremembe delovnih razmer za zaposlene v javnem sektorju. Za zaposlene v javnem sektorju so začela veljati enaka pravila kot za zaposlene v zasebnem sektorju.
10. Spremembe bodo stalnica.

5.2. PREDSTAVITEV PODJETJA ELEKTRO LJUBLJANA, D. D.

5.2.1. Splošno o podjetju

Elektro Ljubljana, d. d., je javno podjetje za distribucijo električne energije. Sodi med podjetja z dolgoletno tradicijo in bogatimi izkušnjami. Začetki izvajanja distribucijske dejavnosti segajo že v leto 1896 in 1898, ko je v centru Ljubljane začela obratovati elektrarna ter je prvič zasvetilo 794 žarnic in 48 luči javne razsvetljave. Glavna dejavnost podjetja je distribucija električne energije. Distribucija električne energije po energetskega zakonu pomeni transport električne energije po distribucijskem omrežju.

Podjetje je javno in se ukvarja z distribucijo električne energije, ki jo uporabljajo skoraj vsi posamezniki in podjetja v gospodarstvu, hkrati pa je skoraj v celoti v lasti države. Država zato skrbi za njegov usklajen razvoj, za zadosten obseg investicij ter za redno vzdrževanje in obnavljanje obstoječih objektov, določa pa tudi cene električne energije (Setnikar Cankar, Hrovatin, 2000, str. 240).

Podjetje se razprostira na površini 5.231 kvadratnih kilometrov, kar predstavlja približno tretjino Slovenije, in zagotavlja električno energijo okrog 300.000 odjemalcem. Na tej površini ima organiziranih pet distribucijskih enot, te so: DE Elektro Kočevje, DE Elektro Ljubljana mesto, DE Elektro Ljubljana okolica, DE Elektro Novo mesto in DE Elektro Trbovlje.

Podjetje se je v svoji zgodovini zaradi družbenopolitičnih sprememb večkrat reorganiziralo. V letu 1990 je bilo po zakonu o podjetjih preoblikovano v javno podjetje, leta 1998 pa je bilo reorganizirano v delniško družbo.

Podjetje se je v letu 2001 notranje reorganiziralo v skladu z energetskega zakonom tako, da je ločilo regulirane in tržne dejavnosti. Z ločitvijo dejavnosti sta bila zagotovljena boljša preglednost poslovanja ter preprečevanje navzkrižnega subvencioniranja med tržnimi in reguliranimi dejavnostmi. Energetski zakon namreč dopušča konkurenčnost po načelih nediskriminatornosti in transparentnosti ter uvaja učinkovit nadzor nad trgom električne energije, za katerega skrbi Agencija za energijo RS.

Podjetje Elektro Ljubljana, d. d., je del elektroenergetskega sistema Slovenije, ki ga sestavljajo proizvodna podjetja, prenosno podjetje Elektro Slovenija, d. o. o., (ELES) in distribucijska podjetja. Proizvodnja električne energije poteka v termoelektrarnah, hidroelektrarnah in jedrski elektrarni. Proizvedeno električno energijo prevzema ELES, ki opravlja prenos električne energije. Naslednji člen v verigi so distribucijska podjetja. Njihov namen je nemotena oskrba z dogovorjeno količino in kakovostjo električne energije. V Sloveniji je pet distribucijskih podjetij, ki so vsa javna: poleg obravnavanega podjetja Elektro Ljubljana, d. d., so to še Elektro Celje, d. d., Elektro Gorenjska, d. d., Elektro Maribor, d. d., in Elektro Primorska, d. d.

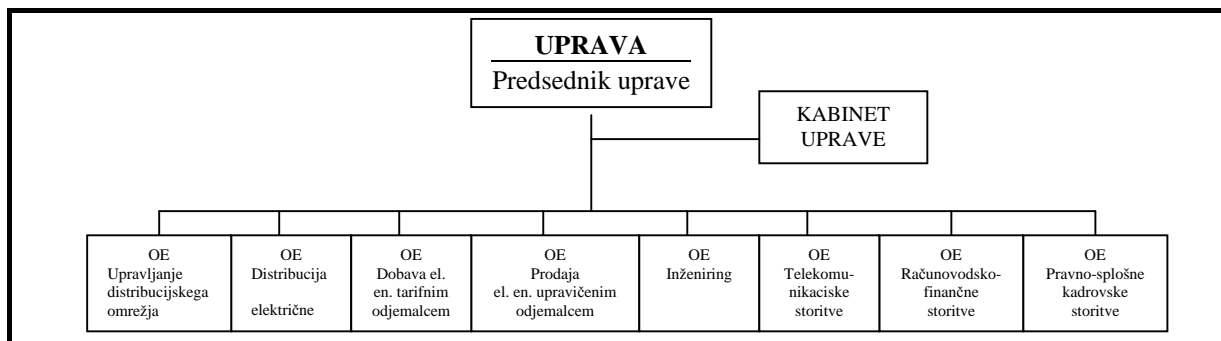
Elektro Ljubljana, d. d., opravlja tri obvezne republiške javne službe (t. i. regulirane dejavnosti), ki so: distribucija električne energije, upravljanje distribucijskega omrežja in dobava električne energije tarifnim odjemalcem. Neregulirane dejavnosti (imenujemo jih lahko tudi tržne dejavnosti), ki jih opravlja podjetje, pa so: prodaja električne energije upravičenim odjemalcem, inženiring in trženje telekomunikacijskih storitev. Poleg navedenih dejavnosti ima še sektor skupnih strokovnih služb, v katerem so organizirane pravno-splošne kadrovske storitve, računovodskofinančne storitve, služba za informacijske storitve, služba režijskih dejavnosti, služba nabave in kabinet uprave družbe.

5.2.2. Uprava in kapital podjetja

Podjetje Elektro Ljubljana, d. d., sestavljajo naslednji organi: uprava, nadzorni svet in skupščina. Uprava je po statutu lahko eno- ali dvočlanska ter ima predsednika in člana uprave,

ki ju imenuje Vlada Republike Slovenije. Nadzorni svet šteje šest članov, štirje so predstavniki kapitala in dva predstavnika zaposlencev.

Slika 1: Organizacijska shema podjetja Elektro Ljubljana, d. d.

Vir: Letno poročilo Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Podjetje Elektro Ljubljana, d. d., je bilo registrirano kot delniška družba 4. junija 1998. Osnovni kapital je razdeljen na 39.160.286 prosto prenosljivih navadnih imenskih delnic z nominalno vrednostjo 1.000 SIT. Knjigovodska vrednost delnice na dan 31. decembra 2003 je znašala 1.520,08 SIT. Delnica ni uvrščena na borzno kotacijo. Podjetje je v letu 2004 izplačalo dividende za leto 2003 v višini 8,53 SIT na delnico.

Tabela 2: Lastninski deleži na dan 31. 12. 2003

Lastnik	Delež v % na dan 31. 12. 2003	Št. delničarjev na dan 31. 12. 2003
Republika Slovenija	79,50	1
Ostale pravne osebe	19,86	42
Fizične osebe	0,64	1044

Vir: Letno poročilo podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

5.2.3. Računovodski izkazi

Zakon o gospodarskih družbah v sedmem poglavju Poslovne knjige in letno poročilo ureja vprašanja računovodstva in računovodskih izkazov.

Računovodski izkazi so zapis dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti, uporabniki računovodskih informacij in lastniki pa potrebujejo za odločanje tudi najnovejše in druge informacije (Koletnik, Koželj, 2005, str. 75).

V podjetju sestavljajo izkaz poslovnega izida po II. različici (SRS 25.6), to je v skladu z nemško računovodsko šolo. V tem izkazu je poslovni izid prikazan stopenjsko, saj na različnih ravneh poslovanja prikazuje razliko med prihodki in odhodki. Iz izkaza poslovnega izida lahko razberemo več vrst poslovnih izidov, in sicer poslovni izid iz poslovanja, poslovni

izid iz rednega delovanja, poslovni izid zunaj rednega delovanja ter celotni poslovni izid. II. različico izkaza poslovnega izida uporablja podjetje, ker le-ta omogoča izkazovanje usredstvenih lastnih proizvodov in storitev, saj večino neopredmetenih osnovnih sredstev zgradi ali izdelava podjetje z investicijami v lastni režiji.

Izkaz finančnega izida je sestavljen po različici I (SRS 26.5), to je po neposredni metodi. Podatki za sestavo izkaza finančnega izida izhajajo iz knjigovodskih podatkov. Z izkazom finančnega izida v podjetjih prikažejo spremembe denarnih sredstev v določenem obdobju, pri njegovem oblikovanju pa upoštevajo finančni način razmišljanja.

V podjetju sestavljajo temeljne računovodske izkaze na ravni podjetja kot celote in na ravni posamezne dejavnosti. Slovenski računovodski standard 19 namreč zahteva poročanje po odsekih za velika podjetja, ki delujejo na različnih zemljepisnih območjih, proizvajajo različne skupine proizvodov ali opravljajo različne storitve.

V nadaljevanju bom zato analizirala poslovni izid na ravni podjetja kot celote in tudi poslovni izid po posameznih dejavnostih. Kot sem že omenila, so dejavnosti podjetja naslednje:

- distribucija električne energije (DEE),
- dobava tarifnim odjemalcem (DTO),
- upravljanje distribucijskega omrežja (UDO),
- prodaja upravičenim odjemalcem (PUO),
- ostali tržni dejavnosti.

Ostali tržni dejavnosti sta inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev. Zaradi majhnega deleža v skupnem poslovnem izidu podjetja sta ti dve dejavnosti obravnavani skupaj. Posredni stroški skupnih strokovnih služb so razporejeni na posamezne dejavnosti po dogovorjenih merilih.

5.3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA

Ko analiziramo poslovni izid, ne moremo mimo prihodkov in odhodkov, saj je poslovni izid razlika med prihodki in odhodki v posameznem obračunskem obdobju. Odvisno od tega, katere prihodke oziroma odhodke analiziramo, dobimo različne vrste poslovnih izidov.

Iz prikazane Tabele 3 (na str. 25) lahko razberemo, da je podjetje v letu 2003 glede na leto 2002 povečalo obseg poslovanja, saj so se vsi prihodki povečali za 10 % oziroma za 5.639.407.000 SIT. Hkrati so se povečali tudi vsi odhodki, in sicer za 7,8 % oziroma za 4.406.055.000 SIT. Podjetje je v letu 2002 poslovalo z izgubo 529.494.000 SIT, v letu 2003 pa prvič, odkar obstaja kot javno podjetje (to je od leta 1990), z dobičkom 703.858.000 SIT.

Tabela 3: Prihodki, odhodki in poslovni izid (v 000 SIT), njihova struktura (v %) ter indeks v letih 2002 in 2003

	2002	%	2003	%	Indeks 2003/2002
Poslovni prihodki	55.982.148	99,48	61.652.066	99,58	110,1
Finančni prihodki	131.742	0,23	134.885	0,22	102,4
Izredni prihodki	160.585	0,29	126.931	0,20	79,0
PRIHODKI SKUPAJ	56.274.475	100,00	61.913.882	100,00	110,0
Poslovni odhodki	55.921.332	98,45	60.187.810	98,33	107,6
Finančni odhodki	833.518	1,47	752.723	1,23	90,3
Izredni odhodki	49.119	0,08	269.491	0,44	548,7
ODHODKI SKUPAJ	56.803.969	100,00	61.210.024	100,00	107,8
POSLOVNI IZID	-529.494		703.858		232,9

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

V nadaljevanju bom predstavila še prihodke, odhodke in poslovni izid po posameznih dejavnostih podjetja za leti 2002 in 2003 ter delež prihodkov in odhodkov v celotnih prihodkih in celotnih odhodkih za leti 2002 in 2003.

V Tabeli 4 so prihodki in odhodki prikazani po posameznih vrstah. Iz te tabele lahko razberemo tudi poslovni izid za posamezno dejavnost. Dobiček je v letu 2002 dosegla dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem v višini 1.324.675.000 SIT in ostali tržni dejavnosti v višini 31.507.000 SIT. Ostale dejavnosti pa so imele izgubo: dejavnost distribucije električne energije v višini 287.419.000 SIT, dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem v višini 1.580.610.000 SIT in dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja v višini 17.647.000 SIT.

Tabela 4: Prihodki, odhodki in poslovni izid po dejavnostih (v 000 SIT) za leto 2002

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
Poslovni prihodki	9.332.691	11.033.742	13.950.233	19.470.174	2.195.308	55.982.148
Finančni prihodki	16.521	36.305	23.112	53.244	2.560	131.742
Izredni prihodki	141.597	4.721	2.830	628	10.809	160.585
PRIHODKI SKUPAJ	9.490.809	11.074.768	13.976.175	19.524.046	2.208.677	56.274.475
Poslovni odhodki	9.101.769	12.626.436	13.922.286	18.099.482	2.171.359	55.921.332
Finančni odhodki	637.207	27.411	68.156	99.266	1.478	833.518
Izredni odhodki	39.252	1.531	3.380	623	4.333	49.119
ODHODKI SKUPAJ	9.778.228	12.655.378	13.993.822	18.199.371	2.177.170	56.803.969
POSLOVNI IZID	-287.419	-1.580.610	-17.647	1.324.675	31.507	-529.494

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije

DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem

UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja

PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem
 Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev
 Vir: *Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2002.*

Tabela 5: Delež prihodkov in odhodkov v celotnih prihodkih in celotnih odhodkih (v %) v letu 2002

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
PRIHODKI SKUPAJ	16,87	19,68	24,84	34,69	3,92	100,00
ODHODKI SKUPAJ	17,21	22,28	24,64	32,04	3,83	100,00

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije
 DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem
 UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja
 PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem
 Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev
 Vir: *Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2002.*

Iz Tabele 5 je razvidno, da je v letu 2002 največ prihodkov ustvarila dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem (34,69 %), ostale dejavnosti pa si sledijo v naslednjem vrstnem redu: dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja (24,84 %), dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem (19,68 %), dejavnost distribucije električne energije (16,87 %) in ostali tržni dejavnosti (3,92 %).

Največ odhodkov je ustvarila dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem (32,04 %), ostale dejavnosti si sledijo v naslednjem vrstnem redu: dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja (24,64 %), dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem (22,28 %), dejavnost distribucije električne energije (17,21 %) in ostali tržni dejavnosti (3,83 %).

Tabela 6: Prihodki, odhodki in poslovni izid po dejavnostih (v 000 SIT) za leto 2003

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
Poslovni prihodki	11.168.791	10.349.192	15.605.272	21.817.573	2.711.238	61.652.066
Finančni prihodki	19.226	25.879	26.938	53.457	9.385	134.885
Izredni prihodki	118.646	1.603	404	1.094	5.184	126.931
PRIHODKI SKUPAJ	11.306.663	10.376.674	15.632.614	21.872.124	2.725.807	61.913.882
Poslovni odhodki	9.118.067	12.474.446	15.563.129	20.496.684	2.535.484	60.187.810
Finančni odhodki	553.366	120.050	35.380	38.754	5.173	752.723
Izredni odhodki	156.758	10.701	52.950	8.586	40.496	269.491
ODHODKI SKUPAJ	9.828.191	12.605.197	15.651.459	20.544.024	2.581.153	61.210.024
POSLOVNI IZID	1.478.472	-2.228.523	-18.845	1.328.100	144.654	703.858

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije
 DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem
 UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja
 PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem
 Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev
 Vir: *Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.*

Iz Tabele 6 je razvidno, da so dobiček v letu 2003 imele dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem v višini 1.328.100.000 SIT, dejavnost distribucije električne energije v višini 1.478.472.000 SIT in ostali tržni dejavnosti v višini 144.654.000 SIT. Izgubo pa sta imeli dve dejavnosti, in sicer dobava električne energije tarifnim odjemalcem 2.228.523.000 SIT ter dejavnost upravljanje distribucijskega omrežja 18.845.000 SIT.

Zaradi prenizkih cen, ki jih določa država, posluje gospodarska javna služba dobave električne energije tarifnim odjemalcem z izgubo, ki se na ravni podjetje pokriva z dobičkom ostalih dejavnosti.

Tabela 7: Delež prihodkov in odhodkov v celotnih prihodkih in celotnih odhodkih (v %) v letu 2003

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
PRIHODKI SKUPAJ	18,26	16,76	25,25	35,33	4,40	100,00
ODHODKI SKUPAJ	16,06	20,59	25,57	33,56	4,22	100,00

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije

DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem

UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja

PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem

Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev

Vir: *Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.*

Iz Tabele 7 je razvidno, da je v letu 2003 največ prihodkov ustvarila dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem (35,33 %), ostale dejavnosti pa si sledijo v naslednjem vrstnem redu: dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja (25,25 %), dejavnost distribucije električne energije (18,26 %), dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem (16,76 %) in ostali tržni dejavnosti (4,40 %).

Največ odhodkov je ustvarila dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem (33,56 %), ostale dejavnosti si sledijo v naslednjem vrstnem redu: dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja (25,57 %), dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem (20,59 %), dejavnost distribucije električne energije (16,06 %) in ostali tržni dejavnosti (4,22 %).

V Tabeli 8 (na str. 28) je prikazan stopenjski poslovni izid za podjetje kot celoto. Celoten dobiček je v letu 2003 znašal 703.858.000 SIT in je enak čistemu dobičku poslovnega leta, saj zaradi negativne davčne osnove v preteklih letih in njenega pokrivanja podjetje v tekočem letu ni plačalo davka iz dobička pravnih oseb.

Tabela 8: Stopenjski poslovni izid (v 000 SIT) v podjetju Elektro Ljubljana, d. d., v letih 2002 in 2003

	2002	2003
Poslovni prihodki	55.982.148	61.652.066
Poslovni odhodki	55.921.332	60.187.810
DOBIČEK/IZGUBA IZ POSLOVANJA	60.816	1.464.256
Finančni prihodki	131.742	134.885
Finančni odhodki	833.518	752.723
DOBIČEK/IZGUBA IZ FINANCIRANJA	-701.776	-617.838
DOBIČEK/IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	-640.960	846.418
Izredni prihodki	160.585	126.931
Izredni odhodki	49.119	269.491
DOBIČEK/IZGUBA IZ IZREDNEGA DELOVANJA	111.466	-142.560
CELOTNI DOBIČEK/IZGUBA	-529.494	703.858
Davek iz dobička	0	0
ČISTI DOBIČEK/IZGUBA	-529.494	703.858

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Podjetje je imelo v obeh proučevanih letih dobiček iz poslovanja in izgubo iz financiranja. Dobiček iz poslovanja je znašal v letu 2002 60.816.000 SIT, v letu 2003 pa 1.464.256.000 SIT. Izguba iz financiranja je v letu 2002 znašala 701.776.000 SIT, v letu 2003 pa 617.838.000 SIT. Rezultat iz rednega delovanja je bil v letu 2002 izguba 640.960.000 SIT, v letu 2003 pa dobiček v višini 846.418.000 SIT. Pri izrednem delovanju je imelo podjetje v letu 2002 dobiček v višini 111.466.000 SIT, v letu 2003 pa izgubo v višini 142.560.000 SIT.

V nadaljevanju v Tabeli 9 in 10 (na str. 29) predstavljam še stopenjski poslovni izid po dejavnostih za leti 2002 in 2003.

Tabela 9: Stopenjski poslovni izid po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., (v 000 SIT) za leto 2002

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
Poslovni prihodki	9.332.691	11.033.742	13.950.233	19.470.174	2.195.308	55.982.148
Poslovni odhodki	9.101.769	12.626.436	13.922.286	18.099.482	2.171.359	55.921.332
DOBIČEK/IZGUBA IZ POSLOVANJA	230.922	-1.592.694	27.947	1.370.692	23.949	60.816
Finančni prihodki	16.521	36.305	23.112	53.244	2.560	131.742
Finančni odhodki	637.207	27.411	68.156	99.266	1.478	833.518
DOBIČEK/IZGUBA IZ FINANCIRANJA	-620.686	8.894	-45.044	-46.022	1.082	-701.776
DOBIČEK/IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	-389.764	-1.583.800	-17.097	1.324.670	25.031	-640.960
Izredni prihodki	141.597	4.721	2.830	628	10.809	160.585
Izredni odhodki	39.252	1.531	3.380	623	4.333	49.119
DOBIČEK/IZGUBA IZ IZREDNEGA DELOVANJA	102.345	3.190	-550	5	6.476	111.466
CELOTNI DOBIČEK/IZGUBA	-287.419	-1.580.610	-17.647	1.324.675	31.507	-529.494
Davek iz dobička	0	0	0	0	0	0
ČISTI DOBIČEK/IZGUBA	-287.419	-1.580.610	-17.647	1.324.675	31.507	-529.494

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije

DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem

UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja

PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem

Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev

Vir: Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2002.

Tabela 10: Stopenjski poslovni izid po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., (v 000 SIT) za leto 2003

	DEE	DTO	UDO	PUO	Ostali tržni dejavnosti	SKUPAJ
Poslovni prihodki	11.168.791	10.349.192	15.605.273	21.817.573	2.711.237	61.652.066
Poslovni odhodki	9.118.067	12.474.446	15.563.131	20.496.684	2.535.482	60.187.810
DOBIČEK/IZGUBA IZ POSLOVANJA	2.050.724	-2.125.254	42.142	1.320.889	175.755	1.464.256
Finančni prihodki	19.226	25.879	26.938	53.457	9.385	134.885
Finančni odhodki	553.366	120.050	35.380	38.754	5.173	752.723
DOBIČEK/IZGUBA IZ FINANCIRANJA	-534.140	-94.171	-8.442	14.703	4.212	-617.838
DOBIČEK/IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	1.516.584	-2.219.425	33.700	1.335.592	179.967	846.418
Izredni prihodki	118.646	1.603	404	1.094	5.184	126.931
Izredni odhodki	156.758	10.701	52.950	8.586	40.496	269.491
DOBIČEK/IZGUBA IZ IZREDNEGA DELOVANJA	-38.112	-9.098	-52.546	-7.492	-35.312	-142.560
CELOTNI DOBIČEK/IZGUBA	1.478.472	-2.228.523	-18.846	1.328.100	144.655	703.858
Davek iz dobička	0	0	0	0	0	0
ČISTI DOBIČEK/IZGUBA	1.478.472	-2.228.523	-18.846	1.328.100	144.655	703.858

LEGENDA:

DEE – dejavnost distribucije električne energije

DTO – dejavnost dobave električne energije tarifnim odjemalcem

UDO – dejavnost upravljanja distribucijskega omrežja

PUO – dejavnost prodaje električne energije upravičenim odjemalcem

Ostali tržni dejavnosti – inženiring in dejavnost trženja telekomunikacijskih storitev

Vir: *Izkaz poslovnega izida po dejavnostih podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.*

V nadaljevanju bom podrobneje predstavila posamezne postavke prihodkov in odhodkov ter pojasnila, kaj vključujejo.

5.3.1. Analiza prihodkov

Prihodek pomeni povečanje gospodarskih koristi v določenem obračunskem obdobju bodisi v obliki povečanj sredstev bodisi v obliki zmanjšanj dolgov (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 133). Prihodke razčlenjujemo na poslovne, finančne in izredne. Redni prihodki pa so seštevek poslovnih in finančnih prihodkov.

Poslovni prihodki so prihodki od prodaje in drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki. Prihodke od prodaje po SRS 18.4 sestavljajo prodajne vrednosti prodanih proizvodov oziroma trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju. Druge poslovne prihodke po SRS 18.5 sestavljajo subvencije, dotacije, regresije, kompenzacije, premije in podobni prejemki.

Finančni prihodki po SRS 18.7 so prihodki od naložbenja. Pojavljajo se v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami pa tudi v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti, deleži v dobičku drugih in prevrednotovalni finančni prihodki.

Izredni prihodki so neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo izid iz rednega poslovanja.

Iz prikazane Tabele 11 (na str. 31) lahko razberemo, da so se vsi prihodki v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečali za 10 %. Na povečanje so najbolj vplivali večji poslovni prihodki (10,1 %), v manjšem delu prihodki iz financiranja (2,4 %). Izredni prihodki pa so se v letu 2003 glede na leto 2002 zmanjšali za 21 %.

Celotni čisti prihodki od prodaje električne energije odjemalcem na domačem in tujem trgu so v letu 2003 dosegli 58.547.143.000 SIT, kar je 94,96 % vseh prihodkov. Povečanje čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu v letu 2003 izvira iz povišanja prodajne cene električne energije in iz povečane količine prodane električne energije.

Tabela 11: Velikost (v 000 SIT), struktura (v %) in indeks prihodkov podjetja Elektro Ljubljana, d. d., v letih 2002 in 2003

	2002	%	2003	%	Indeks 2003/2002
POSLOVNI PRIHODKI	55.982.148	100,00	61.652.066	100,00	110,1
Čisti prihodki iz prodaje na domačem trgu	52.805.803	94,33	57.091.253	92,60	108,1
Čisti prihodki iz prodaje na tujem trgu	264.257	0,47	1.455.890	2,36	550,9
Prihodki iz usredstvenih lastnih proizvodov in storitev	1.605.081	2,87	2.191.965	3,56	136,6
Drugi prihodki iz poslovanja	1.307.007	2,33	912.958	1,48	69,9
FINANČNI PRIHODKI	131.742	100,00	134.888	100,00	102,4
Finančni prihodki iz deležev	3.487	2,65	1.394	1,03	40,0
Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	7.419	5,63	7.115	5,28	95,9
Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	120.836	91,72	126.379	93,69	104,6
IZREDNI PRIHODKI	160.585		126.931		79,0
PRIHODKI SKUPAJ	56.274.475		61.913.946		110,0

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Ostali čisti prihodki od prodaje na domačem trgu so bili predvsem prihodki od prodanih storitev zunanjim naročnikom, prihodki od vplačanih povračil za nove priključitve in povečanja priključnih moči.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve so proizvodi ali storitve, ki jih ustvari oziroma opravi podjetje, in jih nato zajame med svoja opredmetena osnovna sredstva (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 184). V podjetju gre tu predvsem za izvršene investicije, kot so na primer izgradnja transformatorskih postaj, daljnovodov, omrežij ... Usredstvi se vgrajen material in opravljeno delo skupaj s stroški, ki se na investicijo nanašajo, morebitne opravljene storitve drugih pa to investicijo bremenijo neposredno preko konta investicij v gradnji oziroma v izdelavi.

Usredstveni lastni proizvodi in storitve se štejejo med prihodke in se izkazujejo v I. različici izkaza poslovnega izida. Pri njih ne gre za prihodke od prodaje lastnih ali tujih učinkov, temveč so to lastni učinki, ki jih je podjetje usredstвило, ker jih je uporabilo za svoje potrebe (Zadravec, 2003, str. 113).

V drugih prihodkih iz poslovanja so zajeti: znesek za odpravo dolgoročnih rezervacij, znesek subvencije za prevzeto električno energijo od neodvisnih proizvajalcev (lastniki malih hidroelektrarn), znesek sofinanciranja pri izgradnji objektov in prihodki, doseženi z odprodajo osnovnih sredstev.

Finančni prihodki iz deležev so sestavljeni iz prejetih dividend od naložb v vrednostne papirje.

Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev predstavljajo prihodke od obresti dolgoročnih posojil zaposlencem, ki pomenijo povečanje glavnice zaradi ohranitve vrednosti.

V finančnih prihodkih iz kratkoročnih terjatev so zajete zamudne obresti za nepravočasna plačila za dobavljeno električno energijo.

Tabela 12: Sestava izrednih prihodkov (v 000 SIT)

	2002	2003	Indeks 2003/2002
Prejete odškodnine od zavarovalnice	105.404	118.707	112,6
Drugi izredni prihodki	55.181	8.224	14,9
SKUPAJ IZREDNI PRIHODKI	160.585	126.931	79,0

Vir: Letno poročilo podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Prejete odškodnine od zavarovalnice predstavljajo predvsem prejete odškodnine za strojelomno in požarno zavarovanje naprav. V letu 2003 se je znesek prejetih odškodnin od zavarovalnice v primerjavi s preteklim letom povečal za 12,6 %.

Drugi izredni prihodki so v letu 2002 višji kot leta 2003 predvsem zaradi izločenih osnovnih sredstev v novoustvarjeno hčerinsko podjetje Male hidroelektrarne Elektro Ljubljana, d. o. o. Razlika med neto vrednostjo teh sredstev v podjetju in vrednostjo, po kateri je bilo to podjetje vpisano v sodni register, je znašala 30.007.000 SIT.

Podjetje Elektro Ljubljana, d. d., je na osnovi energetskega zakona moralo ustanoviti hčerinsko podjetje. Ker se ustanovljeno podjetje obravnava kot podjetje, ki posluje po strogo določenih omejitvah, ki pomembno zmanjšujejo njegovo možnost, da bi preneslo svoja sredstva na obvladujočo družbo, in ker za resničen in pošten prikaz poslovanja skupine kot celote ni pomembno, se računovodski izkazi odvisne družbe ne uskupinjujejo.

5.3.2. Analiza odhodkov

Odhodek je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev ali povečanj dolgov (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 127). Odhodke razčlenjujemo na poslovne, finančne in izredne. Redni odhodki pa so seštevek poslovnih in finančnih odhodkov.

Po SRS 17.3 poslovne odhodke sestavljajo vračunani stroški v obračunskem obdobju, povečani za stroške, ki se zadržujejo v začetnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje, ter zmanjšani za stroške, ki se zadržujejo v končnih zalogah proizvodov in nedokončane proizvodnje, morebitni deleži zaposlencev v dobičku ter prevrednotovalni poslovni odhodki.

Finančni odhodki so po SRS 17.6 odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Odhodke za financiranje sestavljajo stroški danih obresti, odhodki za naložbenje pa imajo naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov.

Izredne odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo izid rednega poslovanja.

Iz Tabele 13 lahko razberemo, da so se vsi odhodki v letu 2003 glede na leto 2002 povečali za 7,8 %. Najbolj so se povečali izredni odhodki, medtem ko so se finančni odhodki zmanjšali, poslovni prihodki pa so se povečali za 7,6 %.

Stroške materiala predstavljajo predvsem stroški nakupa električne energije, stroški porabe materiala za izgradnjo lastnih investicij, stroški porabe materiala za opravljanje storitev drugim ter stroški materiala za redno delovanje in vzdrževanje objektov in naprav.

Tabela 13: Velikost (v 000 SIT), struktura (v %) in indeks odhodkov podjetja Elektro Ljubljana, d. d., v letih 2002 in 2003

	2002	%	2003	%	Indeks 2003/2002
POSLOVNI ODHODKI	55.921.332	100,00	60.187.810	100,00	107,6
Stroški blaga, materiala in storitev	46.795.471	83,68	50.567.386	84,02	108,1
Stroški dela	4.329.552	7,74	4.640.008	7,71	107,2
Odpisi vrednosti	4.710.301	8,42	4.889.363	8,12	103,8
Drugi poslovni prihodki	86.008	0,16	91.053	0,15	105,9
FINANČNI ODHODKI	833.518	100,00	752.723	100,00	90,3
Odpisi dolg. in kratk. naložb	0	0	0	0	0
Odhodek za obresti in iz drugih obveznosti	833.518	100,00	752.723	100,00	90,3
IZREDNI ODHODKI	49.119		269.491		548,7
ODHODKI SKUPAJ	56.803.969		61.210.024		107,8

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leti 2002 in 2003.

Največji del stroškov storitev predstavljajo stroški dostopa do omrežja, ti stroški so višji glede na leto 2002 predvsem zaradi višjih cen, ki jih določa Agencija za energijo RS, neposredno pa so odvisni tudi od količine prodane električne energije.

Stroški dela so sestavljeni iz stroškov plač, stroškov dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlencev, stroškov delodajalčevih prispevkov in drugih dajatev iz plač ter drugih stroškov dela. Ker je obravnavano podjetje javno, so plače pod nadzorom države.

Odpisi vrednosti vključujejo amortizacijo, prevrednotovalne poslovne odhodke pri opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstvih ter prevrednotovalne poslovne odhodke pri obratnih sredstvih. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri opredmetenih osnovnih sredstvih v letu 2003 so posledica izločitve osnovnih sredstev iz uporabe. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih so posledica oblikovanih odpisov terjatev do kupcev in odpisov zalog.

Finančni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za obresti in odhodkov iz drugih obveznosti. Obresti so predvsem treh vrst: obresti od kratkoročnih posojil, obresti od dolgoročnih posojil in zamudne obresti. Odhodki iz drugih obveznosti so odhodki od prevrednotenja dolgov in so v letu 2003 sestavljeni predvsem iz obresti za ohranitev vrednosti dolgoročnih posojil.

Tabela 14: Sestava izrednih odhodkov (v 000 SIT)

	2002	2003	Indeks 2003/2002
Denarne kazni in odškodnine	11.760	33.371	283,8
Drugi izredni odhodki	37.359	236.120	632,0
SKUPAJ IZREDNI ODHODKI	49.119	269.491	548,6

Vir: Letno poročilo podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Denarne kazni in odškodnine predstavljajo vrednosti plačanih odškodnin in rent; v letu 2003 so se povečale za 183,8 % v primerjavi s predhodnim letom.

Drugi izredni odhodki so se v letu 2003 povečali za šestkrat predvsem zaradi izplačanih odškodnin za premalo izplačane plače v letih 1991–1992 tistim zaposlencem in bivšim zaposlencem, ki so zadolžnice vložili za notranji odkup delnic ob lastninskem preoblikovanju podjetja. Do notranjega odkupa ni prišlo, zadolžnice pa so se brez soglasja vlagateljev uporabile kot navaden vložek v procesu lastninjenja, zato jim je bila izplačana odškodnina.

5.4. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA S KAZALNIKI

Poslovni izid bom analizirala s pomočjo temeljnih kazalnikov gospodarnosti in temeljnih kazalnikov dobičkonosnosti.

5.4.1. Temeljni kazalniki gospodarnosti

a) koeficient gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

Koeficient gospodarnosti poslovanja nam pove, koliko prihodkov iz poslovanja je podjetje doseglo na vsakih 100 SIT odhodkov iz poslovanja, prilagojenih za razliko v vrednosti zalog. Z njim lahko presojamo učinkovitost poslovanja podjetja v osnovni dejavnosti podjetja, saj izločimo finančne ter izredne prihodke in odhodke.

Podjetje je poslovno uspešnejše, čim večja je vrednost koeficienta, in če hkrati izkazuje dobiček. Zgodi se namreč lahko, da je vrednost koeficienta večja od ena, podjetje pa izkazuje čisto izgubo, ker je bil obračunan davek od dobička večji od razlike med skupnimi prihodki in skupnimi odhodki.

Tabela 15: Koeficient gospodarnosti poslovanja

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Poslovni prihodki	56.002.244	61.652.066	110,1
Poslovni odhodki	55.921.332	60.187.810	107,6
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,001	1,024	102,3

Vir: Izkaz poslovnega izida Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Koeficient gospodarnosti poslovanja je bil v obeh proučevanih letih večji od ena. To nam pove, da je podjetje v obeh proučevanih obdobjih v osnovni dejavnosti poslovalo pozitivno. Podjetje je v letu 2003 na 100 SIT poslovnih odhodkov ustvarilo 102,4 SIT poslovnih prihodkov, v letu 2002 pa 100,1 SIT poslovnih prihodkov na 100 SIT poslovnih odhodkov.

b) koeficient celotne gospodarnosti

$$\frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

Koeficient celotne gospodarnosti odraža gospodarnost poslovanja s prikazom intenzivnosti odmika celotnih prihodkov od celotnih odhodkov. Podjetje je poslovno uspešnejše, kadar je vrednost koeficienta večja od ena in če hkrati izkazuje dobiček.

Tabela 16: Koeficient celotne gospodarnosti

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Prihodki	56.274.475	61.913.882	110,0
Odhodki	56.803.969	61.210.024	107,8
Koeficient celotne gospodarnosti	0,991	1,011	102,0

Vir: Bilanca stanja podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Koeficient celotne gospodarnosti je bil v letu 2003 večji od ena, v letu 2002 pa manjši od ena. V letu 2003 je zato podjetje poslovalo s pozitivnim poslovnim izidom, to pomeni, da so bili celotni prihodki večji od celotnih odhodkov za 1,1 %. V letu 2002 pa z negativnim poslovnim izidom, celotni prihodki so bili manjši od celotnih odhodkov za 0,9 %.

$$c) \quad \frac{\text{stopnja tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov}}{\text{stroški amortizacije}} \\ \text{poslovni prihodki}$$

S stopnjo tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov izračunamo stopnjo udeležbe stroškov amortizacije v poslovnih prihodkih.

Tabela 17: Stopnja tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Stroški amortizacije	4.522.692	4.596.392	101,6
Poslovni prihodki	55.982.148	61.652.066	110,1
Stopnja tehnične str. poslovnih prihodkov	0,081	0,075	92,6

Vir: Izkaz poslovnega izida Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Iz Tabele 17 je razvidno, da so se stroški amortizacije v podjetju Elektro Ljubljana, d. d., v letu 2003 povečali za 1,6 %. Delež stroškov amortizacije v poslovnih prihodkih je bil v letu 2003 glede na leto 2002 nižji za 7,4 %.

$$č) \quad \frac{\text{stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov}}{\text{stroški dela}} \\ \text{poslovni prihodki}$$

S stopnjo delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov izračunamo stopnjo udeležbe stroškov dela v poslovnih prihodkih. Stroški dela zajemajo stroške plač, stroške dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlencev, stroške delodajalčevih prispevkov in drugih dajatev iz plač ter druge stroške dela.

Tabela 18: Stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Stroški dela	4.329.552	4.640.008	107,2
Poslovni prihodki	55.982.148	61.652.066	110,1
Stopnja delovne str. poslovnih prihodkov	0,077	0,075	97,4

Vir: Izkaz poslovnega izida Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Iz Tabele 18 je razvidno, da so se stroški v letu 2003 glede na leto 2002 povečali za 7,2 %. Stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov se v proučevanih letih ni bistveno spremenila, delež stroškov dela v poslovnih prihodkih pa je v letu 2003 nižji kot v letu 2002, kar bi lahko pripisali nekoliko večji produktivnosti dela.

d) stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$$

Stopnja dobičkovnosti nam pove, koliko poslovnega izida iz poslovanja je podjetje ustvarilo na vsakih 100 SIT doseženih poslovnih prihodkov. Čim večja je izračunana stopnja, uspešnejše je podjetje, obenem pa mora izkazovati čisti dobiček.

Tabela 19: Stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Poslovni dobiček	60.816	1.464.256	2.407,7
Poslovni prihodki	55.982.148	61.652.066	110,1
Stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov	0,001	0,024	2.400,0

Vir: Izkaz poslovnega izida Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Iz Tabele 19 je razvidno, da je podjetje v letu 2003 ustvarilo 2,4 SIT poslovnega dobička na vsakih 100 SIT poslovnih prihodkov, v letu 2002 pa 0,1 SIT na 100 SIT poslovnih prihodkov.

e) stopnja dobičkovnosti prihodkov

$$\frac{\text{dobiček}}{\text{prihodki}}$$

Stopnja dobičkovnosti prihodkov nam pokaže, koliko dobička oziroma izgube je podjetje ustvarilo na vsakih 100 SIT prihodkov. Čim večja je izračunana stopnja, uspešnejše je podjetje.

Tabela 20: Stopnja dobičkovnosti prihodkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Dobiček/izguba	-529.494	703.858	232,9
Prihodki	56.274.475	61.913.882	110,0
Stopnja dobičkovnosti prihodkov	-0,009	0,011	222,2

Vir: Izkaz poslovnega izida Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Podjetje je v letu 2003 ustvarilo 1,1 SIT dobička na vsakih 100 SIT prihodkov, v letu 2002 pa 0,9 SIT izgube na vsakih 100 SIT prihodkov.

Stopnja dobičkovnosti prihodkov je enaka stopnji čiste dobičkovnosti prihodkov, saj podjetje Elektro Ljubljana, d. d., v obeh proučevanih letih ni plačevalo davka od dobička pravnih oseb.

5.4.2. Kazalniki dobičkonosnosti

Podatke za izračun kazalnikov dobičkonosnosti dobimo v bilanci stanja in v izkazu poslovnega izida. Obstaja veliko kazalnikov dobičkonosnosti, vendar sem izračunala samo nekatere.

Kazalnike dobičkonosnosti sem izračunala samo za leto 2003, ker izračunavanje za leto 2002 nima smisla, saj je podjetje poslovalo z izgubo. Izračunanih kazalnikov tako tudi nisem z ničimer primerjala.

a) koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

$$\frac{\text{čisti dobiček poslovnega leta}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida proučevanega leta)}}$$

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala nam pove, koliko čistega dobička ali izgube je podjetje ustvarilo glede na vloženi kapital. Pokaže nam, koliko čistega dobička je podjetje ustvarilo na vsakih 100 SIT kapitala. Podjetje je uspešnejše, kadar je vrednost tega koeficienta čim večja, hkrati pa večja vrednost koeficienta lahko pomeni tudi večje tveganje na račun velikega zadolževanja podjetja.

Tabela 21: Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

	2003 (v 000 SIT)
Čisti dobiček poslovnega leta	703.858
Povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida proučevanega leta)	58.980.493
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	0,012

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Pri izračunu sem upoštevala kapital leta 2002 (58.768.190.000 SIT) in kapital leta 2003 (59.527.129.000 SIT), zmanjšan za čisti poslovni izid poslovnega leta (334.333.000 SIT), ter seštevek delila z dva. Čisti dobiček je predstavljal 1,2 % povprečnega kapitala v letu 2003.

b) koeficient čiste donosnosti sredstev

$$\frac{\text{čisti dobiček} + \text{dane obresti}}{\text{povprečna sredstva}}$$

Koeficient čiste donosnosti sredstev kaže uspešnost uporabe sredstev podjetja, ne glede na to, kako in s kakšnimi stroški so bila sredstva pridobljena.

Tabela 22: Koeficient čiste donosnosti sredstev

	2003 (v 000 SIT)
Vsota čistega dobička in danih obresti v poslovnem letu	1.456.581
Povprečna sredstva	77.793.097
Koeficient čiste donosnosti sredstev	0,019

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Pri izračunu sem upoštevala seštevek vseh sredstev v letu 2002 (76.957.379.000 SIT) in 2003 (78.628.815.000 SIT) ter jih delila z dva. Obresti so v letu 2003 znašale 752.723.000 SIT.

Čisti dobiček z danimi obrestmi predstavlja 1,9 % povprečnih sredstev v letu 2003. To pomeni, da je podjetje Elektro Ljubljana, d. d., ustvarilo 1,9 SIT dobička na vsakih 100 SIT sredstev, ne glede na to, kako se je financiralo.

c) stopnja dividendnosti čistega dobička

$$\frac{\text{vsota dividend}}{\text{povprečni čisti dobiček}}$$

Stopnja dividendnosti čistega dobička nam pokaže, koliko dividend je podjetje izplačalo na vsakih 100 SIT povprečnega čistega dobička.

Tabela 23: Stopnja dividendnosti čistega dobička

	2003 (v 000 SIT)
Vsota dividend za poslovno leto	334.333
Povprečni čisti dobiček	703.858
Stopnja dividendnosti čistega dobička	0,475

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Vsoto dividend predstavlja postavka preneseni čisti poslovni izid v bilanci stanja. Povprečni dobiček predstavlja kar dobiček v letu 2003, ker ga v predhodnem letu ni bilo in povprečja zato ni mogoče izračunati. Dividende predstavljajo 47,5 % čistega dobička, to pomeni, da je bila skoraj polovica dobička izplačana v obliki dividend. Preostali dobiček pa se je porabil za oblikovanje zakonskih (5 % celotnega dobička) in drugih rezerv (47,5 %).

Iz Tabele 23 (na str. 39) je razvidno, da je podjetje na vsakih 100 SIT dobička izplačalo 47,5 SIT dividend.

5.5. ANALIZA FINANČNEGA IZIDA

Analiza finančnega položaja podjetja je v času plačilne nesposobnosti gospodarskih subjektov zelo pomembna, saj si s takšno presojo ustvarimo mnenje o strukturi in razmerju med sredstvi in obveznostmi do virov sredstev.

Podjetje mora neprestano zagotavljati zadosten denarni tok, ki lahko izvira iz poslovne dejavnosti, dejavnosti financiranja ali naložbenja. Iz izkaza finančnega izida lahko razberemo, pri kateri dejavnosti podjetje ustvarja prejemke in pri katerih ima izdatke denarnih sredstev. Za podjetje, ki večino pritokov ustvari s poslovno dejavnostjo, je manj verjetno, da bo imelo težave s plačilno sposobnostjo.

Kot sem že povedala, sestavljajo v podjetju izkaz finančnega izida po neposredni metodi (I. različica). Izkaz finančnega izida, sestavljen po neposredni metodi, je primeren za ugotavljanje kratkoročne plačilne sposobnosti in za načrtovanje prihodnjih denarnih tokov.

5.5.1. Analiza posameznih podbilanc izkaza finančnega izida

Tabela 24: Podbilanca finančnih tokov pri poslovanju (v 000 SIT)

	Leto 2002	%	Leto 2003	%	Indeks 2003/2002
a) Prejemki pri poslovanju	63.505.871	100,00	70.693.018	100,00	111,3
Prejemki od prodaje proizvodov in storitev	63.231.395	99,57	70.475.148	99,69	111,5
Drugi prejemki pri poslovanju	274.476	0,43	217.870	0,31	79,4
b) Izdatki pri poslovanju	61.497.544	100,00	66.134.515	100,00	107,5
Izdatki za nakupe materiala in storitev	55.469.840	90,20	59.971.524	90,68	108,1
Izdatki za plače in deleže zaposlencev v dobičku	2.507.945	4,08	2.693.260	4,07	107,4
Izdatki za dajatve vseh vrst	3.040.555	4,94	3.429.679	5,19	112,8
Drugi izdatki pri poslovanju	479.204	0,78	40.052	0,06	8,4
c) Prebitek prejemkov pri poslovanju (a manj b)	2.008.327		4.558.503		227,0

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Ker upoštevamo I. različico izkaza poslovnega izida, kot poslovne prihodke vzamemo čiste prihodke od prodaje in druge poslovne prihodke (Lipnik, 2004, str. 67).

Prejemki in izdatki pri poslovanju so povezani z opravljanjem glavne dejavnosti podjetja, to je z distribucijo električne energije, ki tudi ustvarja poslovni izid. Najpomembnejša postavka med prejemki so prejemki od prodaje proizvodov in storitev, le-ti so se v letu 2003 glede na leto 2002 povečali za 11,5 %. Temu ustrezno so se povečali tudi izdatki pri poslovanju za 7,5 %. Kot je razvidno iz Tabele 24 (na str. 41), znaša prebitok prejemkov pri poslovanju (presežek prejemkov nad izdatki) v letu 2003 4.558.503.000 SIT, kar je za 127 % več kot v predhodnem letu.

Tabela 25: Podbilanca finančnih tokov pri naložbenju (v 000 SIT)

	Leto 2002	%	Leto 2003	%	Indeks 2003/2002
a) Prejemki pri naložbenju	7.799.892	100,00	20.436.809	100,00	262,0
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih	86.842	1,11	107.649	0,53	124,0
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	21.855	0,28	55.314	0,27	253,1
Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	17.186	0,22	44.555	0,22	259,3
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	7.674.009	98,39	20.229.291	98,98	263,6
b) Izdatki pri naložbenju	9.863.385	100,00	24.144.347	100,00	244,8
Izdatki za pridobitev neopredmetenih osnovnih sredstev	64.405	0,65	79.098	0,33	122,8
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	2.076.835	21,06	3.833.279	15,88	184,6
Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb	48.401	0,49	2.970	0,01	6,1
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	7.673.744	77,80	20.229.000	83,78	263,6
c) Prebitok izdatkov pri naložbenju (b manj a)	2.063.493		3.707.538		179,7

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Prejemki in izdatki pri naložbenju oziroma investiranju pomenijo povečevanje ali zmanjševanje denarnih sredstev in denarnih ustreznikov zaradi odtujevanja oziroma pridobivanja neopredmetenih in opredmetenih dolgoročnih sredstev ter finančnih naložb (Lipnik, 2004, str. 134).

Največja postavka v podbilanci finančnih tokov pri naložbenju predstavlja izdatke za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev. Če namreč izločimo vpliv kratkoročnih finančnih naložb in ostalih postavk v podbilanci, vidimo, da so izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev bistvena postavka, ki v večji meri predstavlja prebitok izdatkov pri naložbenju.

Kot je razvidno iz Tabele 25, je prebitok izdatkov pri naložbenju (presežek izdatkov nad prejemki) v letu 2003 višji za 79,7 % od prebitka izdatkov pri naložbenju v letu 2002.

Prejemki in izdatki pri financiranju v podbilanci finančnih tokov pri financiranju so povezani s povečevanjem oziroma zmanjševanjem denarnih sredstev in denarnih ustreznikov zaradi povečanja oziroma zmanjšanja kapitala, rezervacij ali dolgov (Lipnik, 2004, str. 134). V Tabeli 26 so prikazane posamezne postavke podbilance finančnih tokov pri financiranju.

Tabela 26: Podbilanca finančnih tokov pri financiranju (v 000 SIT)

	Leto 2002	%	Leto 2003	%	Indeks 2003/2002
a) Prejemki pri financiranju	5.849.938	100,00	5.814.642	100,00	99,4
Prejemki od dobljenih dolgoročnih posojil	1.000.000	17,09	1.350.043	23,22	135,0
Prejemki od dobljenih kratkoročnih posojil	4.849.938	82,91	4.464.599	76,78	92,1
b) Izdatki pri financiranju	5.877.987	100,00	7.011.573	100,00	119,3
Izdatki za dane obresti	755.051	12,85	666.308	9,50	88,3
Izdatki za vračila oziroma odplačila dolgoročnih posojil in kreditov	1.262.936	21,49	1.355.276	19,33	107,3
Izdatki za vračila oziroma odplačila kratkoročnih posojil in kreditov	3.860.000	65,66	4.989.989	71,17	129,3
c) Prebitek prejemkov pri financiranju (a manj b)					
Prebitek izdatkov pri financiranju (b manj a)	28.049		1.196.931		4.267,3

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Če primerjamo prejemke od dobljenih dolgoročnih posojil in izdatke za vračila dolgoročnih posojil, vidimo, da so leta 2003 skoraj na isti ravni, v letu 2002 pa so se izdatki povečali za 262.936.000 SIT. To pomeni, da so se dolgoročna posojila zmanjšala. Če primerjamo prejemke od dobljenih kratkoročnih posojil in izdatke za vračila kratkoročnih posojil, vidimo, da so se ti v letu 2003 povečali za 525.390.000 SIT, v letu 2002 pa zmanjšali za 989.938.000 SIT. Zmanjšanje kratkoročnih in dolgoročnih posojil skupaj z obrestmi pomeni prebitek pri financiranju, ki je bil pokrit iz prebitka prejemkov pri poslovanju.

Pretežni del prejemkov pri financiranju predstavljajo prejemki od dobljenih kratkoročnih posojil, v letu 2003 76,78 % in v letu 2002 82,91 %. Največji delež izdatkov pri financiranju predstavljajo izdatki za vračila oziroma odplačila kratkoročnih posojil in kreditov. V letu 2003 je to 71,17 % vseh izdatkov financiranja, v letu 2002 pa 65,66 %.

V letu 2003 so se glede na leto 2002 prejemki pri financiranju nekoliko zmanjšali (za 0,6 %), izdatki pri financiranju pa so se povečali za 19,3 %. Tako je tudi prebitek izdatkov pri financiranju (presežek izdatkov nad prejemki) v letu 2003 skoraj 43-krat večji kot leta 2002.

Iz podbilance finančnih tokov pri financiranju lahko razberemo tudi, da se podjetje v pretežni meri financira s kratkoročnimi posojili. Brez obnavljanja kratkoročnih posojil podjetje ne bi moglo poravnati svojih zapadlih obveznosti.

Tabela 27: Podbilanca končnega stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov (v 000 SIT)

	Leto 2002	Leto 2003	Indeks 2003/2002
KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV IN NJIHOVIH USTREZNIKOV	450.425	105.298	23,4
x) Finančni izid v obdobju (seštevek prebitkov)	83.215	345.966	415,7
y) Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	533.640	451.264	84,6

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Iz podbilance končnega stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov lahko razberemo, da je bil finančni izid v letu 2003 višji od finančnega izida v letu 2002 za približno 4-krat in je znašal 345.966.000 SIT. Tako končno kot tudi začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov je v letu 2003 nižje kot v letu 2002. Končno stanje je nižje za 76,6 %, začetno pa za 15,4 %.

5.6. ANALIZA FINANČNEGA IZIDA S KAZALNIKI

Kazalnike, ki jih lahko izračunamo s pomočjo podatkov v izkazu finančnega izida podjetja, imenujemo kazalniki finančne tokovnosti in so naslednji:

- stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov,
- koeficient pokritosti novih naložb s prebitkom osnovnih sredstev in
- koeficient pokritosti dolgov s prebitkom poslovnih prejemkov.

Z njimi primerjamo prebitek poslovnih prihodkov s posameznimi kategorijami iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja podjetja. Poleg navedenih kazalcev v standardih lahko v podjetju izračunavajo še veliko drugih, glede na potrebe analiz, ki jih izvajajo.

V nadaljevanju bom izračunala kazalnike finančne tokovnosti.

a) stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{prebitek poslovnih prejemkov}}{\text{poslovni prihodki}}$$

Stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov nam pove, kakšen del poslovnih prihodkov je podjetje v proučevanem obračunskem obdobju v resnici prejelo. Prihodki v izkazu poslovnega izida so prikazani po načelu zaračunane prodaje, kar pomeni, da so prikazani vsi prihodki, tudi tisti, za katere podjetje še ni dobilo plačila. Čim večja je izračunana stopnja, več prihodkov je podjetje v resnici prejelo in obratno.

Tabela 28: Stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov (v 000 SIT)

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Prebitek poslovnih prejemkov	2.008.327	4.558.503	227,0
Poslovni prihodki	55.982.148	61.652.066	110,1
Stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov	0,036	0,074	205,6

Vir: Izkaz finančnega izida in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Delež prebitka poslovnih prejemkov v poslovnih prihodkih znaša le 7,4 % v letu 2003 in 3,6 % v letu 2002. Stopnja čiste prejemkovnosti poslovnih prihodkov pa se je leta 2003 glede na leto 2002 povečala za 105,6 %.

b) koeficient pokritosti nove naložbe s prebitkom poslovnih prejemkov

$$\frac{\text{prebitek poslovnih prejemkov}}{\text{nova naložba}}$$

Koeficient pokritosti nove naložbe s prebitkom poslovnih prejemkov nam pokaže naložbeno moč podjetja brez uporabe zunanjih virov financiranja. Večja vrednost koeficienta pomeni, da so denarni tokovi iz poslovanja pozitivni in da z njimi lahko podjetje samo financira nove naložbe.

Tabela 29: Koeficient pokritosti novih naložb s prebitkom poslovnih prejemkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Prebitek poslovnih prejemkov	2.008.327	4.558.503	227,0
Vrednost novih naložb	4.341.366	6.218.963	143,2
Koeficient pokritosti nove naložbe s prebitkom poslovnih prejemkov	0,463	0,733	158,3

Vir: Izkaz finančnega izida in bilanca stanja podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leti 2002 in 2003.

Prebitek poslovnih prejemkov znaša 46,3 % vrednosti novih naložb v letu 2002 in 73,3 % vrednosti novih naložb v letu 2003. Koeficient pokritosti novih naložb s prebitkom poslovnih prejemkov se je v letu 2003 povečal za 58,3 %.

Ker vrednosti novih naložb ni mogoče neposredno videti v nobenem računovodskem izkazu, sem jo izračunala sama s pomočjo bilance stanja in izkaza poslovnega izida za leto 2003. Neodpisani vrednosti sredstev v tekočem letu sem prištela amortizacijo tekočega leta in odštela neodpisano vrednost sredstev v predhodnem letu, rezultat predstavlja vrednost novih naložb. Izračun za leto 2003 je prikazan v Tabeli 30 (na str. 45).

Tabela 30: Vrednost novih naložb v letu 2003 (v 000 SIT)

Neodpisana vrednost 2003 (opredmetena OS + neopredmetena dolg. sredstva 2003) <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 69.247.494 + 191.707	+	Amortizacija 2003 <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 4.596.392	-	Neodpisana vrednost 2002 (opredmetena OS + neopredmetena dolg. sredstva 2002) <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 67.688.812 + 127.818	=	Vrednost novih naložb 2003 <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 6.218.963
---	---	---	---	---	---	--

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Analogno sem izračunala tudi vrednost novih naložb v letu 2002, tu sem upoštevala tudi podatke za leto 2001, izračun pa je prikazan v Tabeli 31.

Tabela 31: Vrednost novih naložb v letu 2002 (v 000 SIT)

Neodpisana vrednost 2002 (opredmetena OS + neopredmetena dolg. sredstva 2002) <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 67.688.812 + 127.818	+	Amortizacija 2002 <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 4.522.692	-	Neodpisana vrednost 2001 (opredmetena OS + neopredmetena dolg. sredstva 2001) <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 67.922.094 + 75.862	=	Vrednost novih naložb 2002 <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> 4.341.366
---	---	---	---	--	---	--

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2002.

Vrednost novih naložb je bila v letu 2003 višja od vrednosti novih naložb leta 2002 za 43,25 %.

c) koeficient pokritosti dolgov s prebitkom poslovnih prejemkov

$$\frac{\text{prebitek poslovnih prejemkov}}{\text{stanje dolgov}}$$

Koeficient pokritosti dolgov s prebitkom poslovnih prejemkov nam pove, koliko dolgov lahko podjetje poravnava s prebitkom poslovnih prejemkov. Večji koeficient pomeni večjo fleksibilnost podjetja. Večji prebitek poslovnih prejemkov nad dolgovi pomeni večjo moč samofinanciranja podjetja in manjšo odvisnost od zunanjih virov financiranja.

Tabela 32: Koeficient pokritosti dolgov s prebitkom poslovnih prejemkov

	2002 (v 000 SIT)	2003 (v 000 SIT)	Indeks 03/02
Prebitek poslovnih prejemkov	2.008.327	4.558.503	227,0
Vrednost dolgov	15.646.876	16.276.133	104,0
Koeficient pokritosti dolgov s prebitkom poslovnih prejemkov	0,128	0,280	218,8

Vir: Izkaz finančnega izida in bilanca stanja podjetja Elektro Ljubljana, d. d., za leto 2003.

Vrednost dolgov predstavljajo finančne in poslovne obveznosti, ki so seštevek dolgoročnih in kratkoročnih finančnih in poslovnih obveznosti. Prebitek poslovnih prejemkov v vrednosti

dolgov predstavlja 12,8 % v letu 2002 in 28 % v letu 2003. Podjetje lahko le manjši del dolgov poravnava s prebitkom poslovnih prejemkov in se zato mora v večji meri zadolževati.

6. SKLEP

S teoretičnim prikazom razvrščanja poslovnega izida sem skušala predstaviti, katere vrste poslovnih izidov poznamo. Izkazalo se je, da poslovni izid lahko razvrščamo na dveh ravneh, in sicer na ravni podjetja kot celote ter na drugih ravneh poslovanja podjetja. Na ravni podjetja kot celote lahko tako spremljamo temeljne in druge vrste poslovnih izidov. Na drugih ravneh poslovanja pa lahko spremljamo poslovni izid mest odgovornosti ter poslovne izide po posameznih proizvodih, skupinah proizvodov in ravneh aktivnosti.

Teorija tudi finančni izid deli na dva dela, in sicer na temeljne in druge vrste finančnega izida. Tako med temeljne vrste finančnega izida prištevamo: finančni izid iz prodaje, finančni izid iz celotnega poslovanja, finančni izid iz naložbenja, finančni izid iz financiranja in celotni finančni izid. Pri drugih vrstah finančnega izida pa se namesto prejemkov in izdatkov pojavljajo pritoki in odtoki.

Z analizo poslovnega izida ugotavljamo njegovo realnost in skladnost uresničenega glede na ciljni poslovni izid oziroma na razmere pri poslovanju. Poslovni izid lahko analiziramo na več načinov, med katerimi je najbolj uveljavljena analiza z odmiki. Finančni izid lahko analiziramo s pomočjo analize posameznih podbilanc izkaza finančnega izida. Oba, tako poslovni kakor tudi finančni izid, lahko analiziramo tudi na druge načine, eden od načinov je tudi analiza s pomočjo računovodskih kazalnikov.

V diplomski nalogi sem analizirala poslovanje javnega podjetja za distribucijo električne energije Elektro Ljubljana, d. d. V Slovenskih računovodskih standardih je javnim podjetjem namenjen poseben računovodski standard, to je standard 35, ki obravnava računovodske rešitve v javnih podjetjih. Navedeni standard upošteva podjetje pri sestavljanju računovodskih izkazov.

Pri analizi poslovanja podjetja Elektro Ljubljana, d. d., sem zajela podatke za leti 2002 in 2003 ter jih med seboj primerjala. Analiza poslovnega izida je pokazala, da so se prihodki v proučevanem obdobju povečali. Podjetje je v letu 2002 poslovalo z izgubo v višini 529.494 SIT, v letu 2003 pa z dobičkom v višini 703.858 SIT. Finančni izid podjetja je bil v obeh letih pozitiven ter je znašal 83.215 SIT v letu 2002 in 345.966 SIT v letu 2003.

Kljub temu da je podjetje Elektro Ljubljana, d. d., javno podjetje in zanj veljajo nekatere dodatne omejitve, ki jih predpisuje država, je analiza pokazala, da tudi ta podjetja lahko uspešno poslujejo in pri tem dosegajo pozitivne poslovne rezultate.

LITERATURA

1. Bergant Živko: Sistem kompleksne analize finančnega položaja podjetja. Ljubljana : ITEO, 1995. 269 str.
2. Bernstein A. Leopold: Financial statement analysis, theory, application and interpretation. Homewood : Irwin, 1989. 1003 str.
3. Kavčič Bogdan, Smodej Vera: Javni sektor. Novo mesto : Visoka šola za upravljanje in poslovanje Novo mesto, 2003. 319 str.
4. Kavčič Slavka: Računovodstvo javnih podjetij. Zbornik referatov 25. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 1993, str. 107-115.
5. Kavčič Slavka: Analiza poslovnega izida. 1. strokovno posvetovanje o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije, Analiza kot podlaga za odločitve v novem gospodarskem sistemu. Portorož : Zveza računovodij finančnikov in revizorjev Slovenije, 1995, str. 53-65.
6. Kavčič Slavka: Računovodsko analiziranje (računovodsko proučevanje) z vidika uporabnikov. 5. letna konferenca preizkušenih računovodij. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2002, str. 157-173.
7. Kavčič Slavka, Slapničar Sergeja, Rejc Adrijana: Novosti pri računovodskem merjenju uspešnosti poslovanja podjetij. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 1998. 12 str.
8. Kavčič Slavka et al.: Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva računovodja. Predmet: Stroškovno računovodstvo. Tema: Poslovodno računovodstvo. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2001. 85 str.
9. Kavčič Slavka et al.: Amortizacija v obveznih lokalnih gospodarskih javnih službah varstva okolja. Ljubljana : Ministrstvo za okolje in prostor, 2002. 84 str.
10. Kavčič Slavka: Računovodsko analiziranje (računovodsko proučevanje) z vidika uporabnikov. 5. letna konferenca preizkušenih računovodij. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2002a, str. 157-173.
11. Koletnik Franc, Koželj Stanko: Redni in posebni računovodski izkazi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2005. 373 str.
12. Lane Jan - Erik: The Public Sector. Third edition. London : SAGE, 2000. 357 str.
13. Lovrenc Pfajfar, Franc Arh: Statistika 1. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 252 str.
14. Pendleton Andrew, Winterton Jonathan: Public enterprise in transition. Industrial relations in state and privatized corporations. London : Routledge, 1993. 278 str.

15. Prowle Malcom: The changing Public Sector: A Practical Management Guide. Burlington : Gower House, 2000. 261 str.
16. Rosen S. Harvey: Public Finance. Fifth edition. Boston : McGraw-Hill International Editions, 1999. 573 str.
17. Rowan Jones, Maurice Pendlebury: Public Sector Accounting. London : Pitman, 1992. 253 str.
18. Samuels J.M., Brayshaw R.E., Craner J.M.: Financial Statement in Europe. London : Champman & Hall, 1995. 454 str.
19. Setnikar Cankar Stanka, Hrovatin Nevenka: Temelji ekonomije. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Visoka upravna šola, 2000. 267 str.
20. Turk Ivan, Melavc Dane: Uvod v računovodstvo. Kranj : Moderna organizacija Kranj, 1994. 492 str.
21. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Kokotec - Novak Majda: Poslovodno računovodstvo. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 1998. 620 str.
22. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 1999. 841 str.
23. Turk Ivan: Pojmovnik računovodstva, financ in revizije. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2000. 1083 str.
24. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Koželj Stanko: Stroškovno računovodstvo. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2001. 591 str.
25. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Kokotec - Novak Majda: Poslovodno računovodstvo, dopolnjena izdaja. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2003. 856 str.
26. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo, splošni del. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2004. 814 str.
27. Zadravec Rajko: Zaključni račun po novem. Ljubljana : Primath, 2003. 408 str.

VIRI

1. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2002.
2. Energetski zakon (Uradni list RS, št. 51/04).
3. Letno poročilo Elektro Ljubljana, d. d. za leto 2003.
4. Lipnik Janez: Oblike izkaza finančnega izida za zunanje poslovno poročanje. IKS, Ljubljana, 31(2004), 1-2, str. 130-139.
5. Lipnik Janez: Zgled sestavitve izkaza finančnega izida iz SRS 26. IKS, Ljubljana, 31(2004), 4, str. 67-76.
6. Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93).

PRILOGA 1

ELEKTRO LJUBLJANA, Javno podjetje za distribucijo električne energije d. d.
Slovenska c. 58, LJUBLJANA

BILANCA STANJA na dan 31. 12. 2003

v tisočih

P O S T A V K A	Skupina kontov, konto	Z n e s e k	
		Tekoče leto	Predhodno leto
<i>I</i>	2	3	4
A. STALNA SREDSTVA (I.+II.+III.)		70.231.897	68.596.226
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva (1 do 6)		191.707	127.818
1. Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	001,011	38.609	17.300
2. Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	002,012	0	0
3. Dolgoročne premoženjske pravice	003,013	122.060	93.765
4. Dobro ime	000,010		0
5. Neopredmetena dolgoročna sredstva v pripravi	007	31.038	16.753
6. Predujmi za neopredmetena dolgoročna sredstva	del 131	0	0
II. Opredmetena osnovna sredstva (1 do 10)		69.247.494	67.688.812
1. Zemljišča in zgradbe (a+b)		55.834.941	55.257.626
a. Zemljišča	020	2.485.173	2.474.873
b. Zgradbe	021, 031	53.349.768	52.782.753
2. Oprema in nadomestni deli	040,050	10.763.393	10.670.052
3. Druga opredmetena osnovna sredstva	045	8.349	8.349
4. Osnovna sredstva, ki se pridobivajo (a+b)		2.640.811	1.752.785
a. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	del 130	0	123
b. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	027,047	2.640.811	1.752.662
III. Dolgoročne finančne naložbe (1 do 6)		792.696	779.596
1. Naložbe v delnice in deleže v podjetja v skupini	060,del 068, 069	479.269	425.956
2. Dolgoročne terjatve do podjetij v skupini	070,073,del 078-9		0
3. Naložbe v delnice in deleže v pridruženih podjetjih	061,del 068,069	140.106	138.339
4. Dolgoročne finančne terjatve do pridruženih podjetij	071,074,del 079		0
5. Druge dolgoročne naložbe v delnice in deleže	062,del 068,069	95.749	134.068
6. Druge dolgoročne finančne terjatve	del 07	77.572	81.233
B. GIBLJIVA SREDSTVA (I. do IV.)		8.393.604	8.357.040
I. Zaloge (1 do 2)		430.447	403.623
1. Material	30, 31, 32	430.447	403.623
2. Predujmi za zaloge		0	0
II. POSLOVNE TERJATVE (a+b)		7.846.601	7.487.714
a. Dolgoročne poslovne terjatve		42.874	47.594
1. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	086	42.874	47.594
b. Kratkoročne poslovne terjatve (1 do 5)		7.803.727	7.440.120
1. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	del 12,13,15	7.349.425	6.886.677
2. Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini	del 12,13,15	7.171	7.808
3. Kratkoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij	del 12,13,15		0
4. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	15,16	447.131	545.635
5. Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	180	0	0
III. Kratkoročne finančne naložbe		11.258	14.439
1. Kratkoročne finančne naložbe do drugih	17	11.258	14.439
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki, gotovina	10, 11	105.298	451.264
C. Aktivne časovne razmejitve	19	3.314	4.113
SREDSTVA (A + B + C)		78.628.815	76.957.379
Zunajbilančna sredstva		7.833.872	7.891.989

v tisočih

P O S T A V K A	Skupina kontov, konto	Z n e s e k	
		Tekoče leto	Predhodno leto
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>3</i>
A. KAPITAL (I. + II. + III.+ IV. + V. + VI.)		59.527.129	58.768.190
I. Vpoklicani kapital (1+2)		39.160.286	39.160.286
1. Osnovni kapital	90	39.160.286	39.160.286
2. Nevpoklicani kapital	909	0	0
II. Kapitalske rezerve	91		
III. Rezerve iz dobička		369.525	0
1. Zakonske rezerve	920	35.193	
4. Druge rezerve iz dobička	923	334.332	
IV. Preneseni čisti poslovni izid	930,931	0	0
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	932,933	334.333	0
VI. Prevrednotovalni popravek kapitala (1+2)		19.662.985	19.607.904
1. Splošni prevrednotovalni popravek osnovnega kapitala	94	19.584.583	19.584.583
2. Posebni prevrednotovalni popravki kapitala	95	78.402	23.321
B. REZERVACIJE		2.825.336	2.541.990
1. Druge rezervacije	969	2.825.336	2.541.990
C. Finančne in poslovne obveznosti (a+b)		16.276.133	15.646.876
a. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti (1 do 8)		2.404.958	2.526.775
1. Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic	971		0
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	972,974	2.384.060	2.503.371
3. Dolgoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	980,981		0
4. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	982,983,984		0
5. Dolgoročne menične obveznosti	970		0
6. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do podjetij v skupini	del 97,98		0
7. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do pridruženih podjetij	del 97,99		0
8. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do drugih (a+b)		20.898	23.404
a. Dolgoročna posojila dobljena pri drugih	973,975		0
b. Druge dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	979,989	20.898	23.404
b. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti (1 do 8)		13.871.175	13.120.101
1. Kratkoročne obveznosti na podlagi obveznic	274		0
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	272,273	4.424.687	4.717.617
3. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	del 23	156.817	133.569
4. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	del 22	8.691.136	7.438.555
5. Kratkoročne menične obveznosti	del 275	0	0
6. Kratkoročne finančne in poslovne obv. do podjetij v skupini	del 22,23,27	49.754	20.548
7. Kratkoročne finančne in poslovne obv. do pridruženih podjetij	del 22,23,27	44.366	25.520
8. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih (a do č)		504.415	784.292
a. Kratkoročna posojila pri drugih	270,271	0	88.500
b. Kratkoročne obveznosti do zaposlencev	25	312.249	280.371
c. Kratkoročne obveznosti do državnih in drugih institucij	26	151.345	360.688
č. Druge kratkoročne obveznosti	28	40.821	54.733
Č. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	29	217	323
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A do Č)		78.628.815	76.957.379
Zunajbilančne obveznosti		7.833.872	7.891.989

PRILOGA 2

ELEKTRO LJUBLJANA, Javno podjetje za distribucijo električne energije d. d.
Slovenska c. 58, LJUBLJANA

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA
za obdobje januar - december 2003

BESEDILO	Skupina kontov konto	Znesek v 000 SIT	
		Tekoče leto	Predhodno leto
1. Čisti prihodki iz prodaje (a+b)		58.547.143	53.070.060
a) na domačem trgu	760,762	57.091.253	52.805.803
b) na tujem trgu	761	1.455.890	264.257
2. Sprememba vrednosti zalog proiz. in ned. proiz.	600-630	0	0
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	790	2.191.965	1.605.081
4. Drugi poslovni prihodki	766,768,769	912.958	1.307.007
POSLOVNI PRIHODKI (1 DO 4)		61.652.066	55.982.148
5. Stroški blaga, materiala in storitev (a+b)		50.567.386	46.795.471
a) Nab.vred. prodanega blaga in materiala ter str. por.materiala	40, 70	36.454.148	33.716.100
b) Stroški storitev	41	14.113.238	13.079.371
6. Stroški dela (a+b+c+d)		4.640.008	4.329.552
a) Stroški plač	470,471	3.251.085	2.890.883
b) Stroški dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlencev	472	146.006	131.905
c) Stroški delodajalčevih prispevkov in drugih dajatev iz plač	474,475	697.041	628.930
d) Drugi stroški dela	473,476	545.876	677.834
7. Odpisi vrednosti		4.889.363	4.710.301
a) Amortizacija	43	4.596.392	4.522.692
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopr.in opr.osn.sr.	720	102.068	53.119
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	721,722	190.903	134.490
8. Drugi poslovni odhodki	44,48	91.053	86.008
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA (1+2+3+4-5-6-7-8)		1.464.256	60.816
9. Finančni prihodki iz deležev (a+b)		1.394	3.487
a) Finančni prihodki iz deležev v podjetjih v skupini	del 771	0	0
b) Drugi finančni prih.iz deležev (s prevrednot.fin.prih.)	del 771,779	1.394	3.487
10. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev		7.115	7.419
a) Drugi fin. prih. iz dolgoročnih terj. (s prevr.fin.p.)	del 77	7.115	7.419
11. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev		126.376	120.836
a) Drugi fin. prih. iz obresti in kratk.terj. (s prevr.fin.p.)	del 77,779	126.376	120.836
12. Finančni odhodki za odpise dolg.in kratk.fin.naložb	del 74	0	0
13. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti		752.723	833.518
a) drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	740, 745,749	752.723	833.518
14. Davek iz dobička iz rednega delovanja	810		
15. ČISTI POSLOVNI IZID IZ REDNEGA DELOVANJA (1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13-14)		846.418	-640.960
16. Izredni prihodki	78	126.931	160.585
17. Izredni odhodki		269.491	49.119
a) Izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala	750-754	269.491	49.119
b) Izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala	759	0	0
18. Poslovni izid zunaj rednega delovanja (16-17)		-142.560	111.466
19. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	811	0	0
20. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah	812	0	0
21. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (15+16-17-19-20)	815	703.858	-529.494

PRILOGA 3

ELEKTRO LJUBLJANA, Javno podjetje za distribucijo električne energije d. d.
Slovenska c. 58, LJUBLJANA

IZKAZ FINANČNEGA IZIDA ZA LETO 2003

v tisočih SIT

	Leto 2003		Leto 2002	
A. FINANČNI TOKOVI PRI POSLOVANJU				
a) Prejemki pri poslovanju	70.693.018	0	63.505.871	0
Prejemki od prodaje proizvodov in storitev	70.475.148		63.231.395	
Drugi prejemki pri poslovanju	217.870		274.476	
b) Izdatki pri poslovanju		66.134.515		61.497.544
Izdatki za nakupe materiala in storitev		59.971.524		55.469.840
Izdatki za plače in deleže zaposlenec v dobičku		2.693.260		2.507.945
Izdatki za dajatve vseh vrst		3.429.679		3.040.555
Drugi izdatki pri poslovanju		40.052		479.204
c) Prebitek prejemkov pri poslovanju (a manj b)	4.558.503		2.008.327	
Prebitek izdatkov pri poslovanju (b manj a)				

B. FINANČNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU				
a) Prejemki pri naložbenju	20.436.809	0	7.799.892	0
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih	107.649		86.842	
Prejemki od odtujitve neopredmetenih dolgoročnih sredstev	0		0	
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	55.314		21.855	
Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	44.555		17.186	
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	20.229.291		7.674.009	
b) Izdatki pri naložbenju	0	24.144.347		9.863.385
Izdatki za pridobitev neopredmetenih osnovnih sredstev		79.098		64.405
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev		3.833.279		2.076.835
Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb		2.970		48.401
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb		20.229.000		7.673.744
c) Prebitek prejemkov pri naložbenju (a manj b)				
Prebitek izdatkov pri naložbenju (b manj a)		3.707.538		2.063.493

C. FINANČNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU				
a) Prejemki pri financiranju	5.814.642	0	5.849.938	0
Prejemki od vplačanega kapitala	0		0	
Prejemki od dobljenih dolgoročnih posojil	1.350.043		1.000.000	
Prejemki od dobljenih kratkoročnih posojil	4.464.599		4.849.938	
b) Izdatki pri financiranju		7.011.573		5.877.987
Izdatki za dane obresti		666.308		755.051
Izdatki za vračila kapitala		0		0
Izdatki iz naslova rezervacij		0		0
Izdatki za vračila oziroma odplačila dolgoročnih posojil in kreditov		1.355.276		1.262.936
Izdatki za vračila oziroma odplačila kratkoročnih posojil in kreditov		4.989.989		3.860.000
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku		0		0
c) Prebitek prejemkov pri financiranju (a manj b)				
Prebitek izdatkov pri financiranju (b manj a)		1.196.931		28.049

Č. KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV IN NJIH. USTREZNIKOV	105.298		450.425	
x) Finančni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)		345.966		83.215
y) Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	451.264		533.640	

PRILOGA 4

ELEKTRO LJUBLJANA, Javno podjetje za distribucijo električne energije d. d.
Slovenska c. 58, LJUBLJANA

BILANCA STANJA na dan 31. 12. 2002

v tisočih

P O S T A V K A	Skupina kontov, konto	Z n e s e k	
		Tekoče leto	Predhodno leto
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
A. STALNA SREDSTVA (I.+II.+III.)		68.596.226	68.363.029
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva (1 do 6)		127.818	75.862
1. Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	001,011	17.300	0
2. Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	002,012	0	0
3. Dolgoročne premoženjske pravice	003,013	93.765	8.483
4. Dobro ime	000,010	0	0
5. Neopredmetena dolgoročna sredstva v pripravi	007	16.753	67.379
6. Predujmi za neopredmetena dolgoročna sredstva	del 131	0	0
II. Opredmetena osnovna sredstva (1 do 10)		67.688.812	67.922.094
1. Zemljišča in zgradbe (a+b)		55.257.626	54.349.571
a. Zemljišča	020	2.474.873	2.424.801
b. Zgradbe	021, 031	52.782.753	51.924.770
2. Oprema in nadomestni deli	040,050	10.670.052	10.108.734
3. Druga opredmetena osnovna sredstva	045	8.349	6.781
4. Osnovna sredstva, ki se pridobivajo (a+b)		1.752.785	3.457.008
a. Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	del 130	123	181
b. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	027,047	1.752.662	3.456.827
III. Dolgoročne finančne naložbe (1 do 6)		779.596	365.073
1. Naložbe v delnice in deleže v podjetja v skupini	060,del 068, 069	425.956	0
2. Dolgoročne terjatve do podjetij v skupini	070,073,del 078-9	0	0
3. Naložbe v delnice in deleže v pridruženih podjetjih	061,del 068,069	138.339	136.919
4. Dolgoročne finančne terjatve do pridruženih podjetij	071,074,del 079	0	0
5. Druge dolgoročne naložbe v delnice in deleže	062,del 068,069	134.068	141.521
6. Druge dolgoročne finančne terjatve	del 07	81.233	86.633
B. GIBLJIVA SREDSTVA (I. do IV.)		8.357.040	7.189.593
I. Zaloge (1 do 2)		403.623	393.751
1. Material	30, 31, 32	403.623	393.751
2. Predujmi za zaloge		0	0
II. POSLOVNE TERJATVE (a+b)		7.487.714	6.246.717
a. Dolgoročne poslovne terjatve		47.594	53.479
1. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	086	47.594	53.479
b. Kratkoročne poslovne terjatve (1 do 5)		7.440.120	6.193.238
1. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	del 12,13,15	6.886.677	6.031.931
2. Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini	del 12,13,15	7.808	0
3. Kratkoročne poslovne terjatve do pridruženih podjetij	del 12,13,15	0	0
4. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	15,16	545.635	161.307
5. Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	180	0	0
III. Kratkoročne finančne naložbe		14.439	14.880
1. Kratkoročne finančne naložbe do drugih	17	14.439	14.880
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki, gotovina	10, 11	451.264	534.245
C. Aktivne časovne razmejitev	19	4.113	1.395
SREDSTVA (A + B + C)		76.957.379	75.554.017
Zunajbilančna sredstva		7.891.989	6.745.295

v tisočih

P O S T A V K A	Skupina kontov, konto	Z n e s e k	
		Tekoče leto	Predhodno leto
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
A. KAPITAL (I. + II. + III.+ IV. + V. + VI.)		58.768.190	59.274.363
I. Vpoklicani kapital (1+2)		39.160.286	39.160.286
1. Osnovni kapital	90	39.160.286	39.160.286
2. Nevpoklicani kapital	909	0	0
II. Kapitalske rezerve	91		
III. Rezerve iz dobička	92	0	0
IV. Preneseni čisti poslovni izid	930,931	0	0
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	932,933	0	0
VI. Prevrednotovalni popravek kapitala (1+2)		19.607.904	20.114.077
1. Splošni prevrednotovalni popravek osnovnega kapitala	94	19.584.583	20.114.077
2. Posebni prevrednotovalni popravki kapitala	95	23.321	0
B. REZERVACIJE		2.541.990	3.114.998
1. Druge rezervacije	969	2.541.990	3.114.998
C. Finančne in poslovne obveznosti (a+b)		15.646.876	13.164.656
a. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti (1 do 8)		2.526.775	2.896.145
1. Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic	971	0	0
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	972,974	2.503.371	2.877.276
3. Dolgoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	980,981	0	0
4. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	982,983,984	0	0
5. Dolgoročne menične obveznosti	970	0	0
6. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do podjetij v skupini	del 97,98	0	0
7. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do pridruženih podjetij	del 97,99	0	0
8. Dolgoročne finančne in poslovne obv. do drugih (a+b)		23.404	18.869
a. Dolgoročna posojila dobljena pri drugih	973,975	0	0
b. Druge dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	979,989	23.404	18.869
b. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti (1 do 8)		13.120.101	10.268.511
1. Kratkoročne obveznosti na podlagi obveznic	274	0	0
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	272,273	4.717.617	3.586.470
3. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	del 23	133.569	117.939
4. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	del 22	7.438.555	5.739.609
5. Kratkoročne menične obveznosti	del 275	0	0
6. Kratkoročne finančne in poslovne obv. do podjetij v skupini	del 22,23,27	20.548	0
7. Kratkoročne finančne in poslovne obv. do pridruženih podjetij	del 22,23,27	25.520	44.050
8. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti do drugih (a do č)		784.292	780.443
a. Kratkoročna posojila pri drugih	270,271	88.500	100.000
b. Kratkoročne obveznosti do zaposlencev	25	280.371	265.389
c. Kratkoročne obveznosti do državnih in drugih institucij	26	360.688	363.962
č. Druge kratkoročne obveznosti	28	54.733	51.092
Č. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	29	323	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A do Č)		76.957.379	75.554.017
Zunajbilančne obveznosti		7.891.989	6.745.295

PRILOGA 5

ELEKTRO LJUBLJANA, Javno podjetje za distribucijo električne energije d. d.
Slovenska c. 58, LJUBLJANA

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA
za obdobje januar - december 2002

BESEDILO	Skupina kontov konto	Znesek	
		Tekoče leto	Predhodno leto
1. Čisti prihodki iz prodaje (a+b)		53.070.060	48.681.177
a) na domačem trgu	760,762	52.805.803	48.639.333
b) na tujem trgu	761	264.257	41.844
2. Sprememba vrednosti zalog proiz. in ned. proiz.	600-630	0	0
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	790	1.605.081	1.487.619
4. Drugi poslovni prihodki	766,768,769	1.307.007	929.394
POSLOVNI PRIHODKI (1 DO 4)		55.982.148	51.098.190
5. Stroški blaga, materiala in storitev (a+b)		46.795.471	40.790.850
a) Nab.vred. prodanega blaga in materiala ter str. por.materiala	40, 70	33.716.100	34.690.662
b) Stroški storitev	41	13.079.371	6.100.188
6. Stroški dela (a+b+c+d)		4.329.552	3.797.070
a) Stroški plač	470,471	2.890.883	2.738.468
b) Stroški dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlencev	472	146.607	19.926
c) Stroški delodajalčevih prispevkov in drugih dajatev iz plač	474,475	628.930	576.046
d) Drugi stroški dela	473,476	663.132	462.630
7. Odpisi vrednosti		4.710.301	32.788.129
a) Amortizacija	43	4.522.692	30.394.033
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopr.in opr.osn.sr.	720	53.119	2.332.743
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	721,722	134.490	61.353
8. Drugi poslovni odhodki	44,48	86.008	73.848
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA (1+2+3+4-5-6-7-8)		60.816	-26.351.707
9. Finančni prihodki iz deležev (a+b)		3.487	3.937
a) Finančni prihodki iz deležev v podjetjih v skupini	del 771	0	0
b) Drugi finančni prih.iz deležev (s prevrednot.fin.prih.)	del 771,779	3.487	3.937
10. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev		7.419	324.691
a) Drugi fin. prih. iz dolgoročnih terj. (s prevr.fin.p.)	del 77	7.419	324.691
11. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev		120.836	153.591
a) Drugi fin. prih. iz obresti in kratk .terj. (s prevr.fin.p.)	del 770,779	120.836	153.591
12. Finančni odhodki za odpise dolg.in kratk.fin.naložb	del 74	0	587
13. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti		833.518	302.403
a) drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	740, 745,749	833.518	302.403
14. Davek iz dobička iz rednega delovanja	810		
15. ČISTI POSLOVNI IZID IZ REDNEGA DELOVANJA (1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13-14)		-640.960	-26.172.478
16. Izredni prihodki	78	160.585	300.884
17. Izredni odhodki		49.119	89.794
a) Izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala	750-754	49.119	89.794
b) Izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala	759	0	0
18. Poslovni izid zunaj rednega delovanja (16-17)		111.466	211.090
19. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	811	0	0
20. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah	812	0	0
21. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (15+16-17-19-20)	815	-529.494	-25.961.388